

MILLIY ARMIYAMIZ YANGI O'ZBEKISTONNING MUSTAHKAM QALQONIDIR!

VATANPARVAR

● Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqa boshlagan ● 2023-yil 23-iyun, №25 (3035)

BIZ
HAQIMIZDA

@ vatanparvar-bt@umail.uz

t.me/mv_vatanparvar_uz

t.me/mudofaavazirligi

facebook.com/mudofaavazirligi

instagram.com/mudofaavazirligi

youtube.com/c/uzarmiya

IJTIMOIIY-SIYOSIIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, HARBIY-VATANPARVARLIK GAZETASI

www.mv-vatanparvar.uz

INSON BO'LIB YASHASH ILMI

Tafakkuring gul bo'lsa,
bog'san. Tikan bo'lsa,
otashxonadagi o'tinsan.
Qalbga malham bo'ladigan
bu hikmat Mavlono
Rumiyan. Gul bo'lishi
nimaga bog'liq? Nazarimda,
ichkarida muhabbatga
ko'proq joy ajratish bilan
bo'ladi.

7

O'ZBEK HARBIY MATBUOTI 31 YOSHDA

"Vatanparvar"ning birinchi
sonini bosmaxonaga tunda,
soat ikkilarda jo'natdik.

Charchaganimizga
qaramay, bor narsani stolga
chiqarib, dasturxon tuzadik,
g'aribgina bo'lsa-da, bayram
qildik. Bu bizning o'ziga xos
g'alaba kunimiz edi".

12-13

ARMIAMIZ POLVONLARI YETAKCHILIGIDA

18

27

-iyun - Ommaviy axborot vositalari
xodimlari

kun

Bahrom ABDURAHIMOV

МУРОЖААТ, МУАММО, ЕЧИМ

Очиқлик ва шаффофликни таъминлаш, халқ билан мулоқот, одамларни рози қилиш борасида мутасадди раҳбарларнинг фуқаролар билан юзма-юз учрашиб, ариза, таклиф ва шикоятлари бўйича бевосита шуғулланаётгани ўз самарасини бермоқда.

Мудофаа вазирлиги фуқаролар қабулхонасида вазирнинг тарбиявий ва мафкуравий ишлар бўйича ўринбосари генерал-майор Ҳамдам Қаршиев томонидан ўтказилган қабул жараёнида саксонга яқин мурожаат

– Ёшимиз улғайган сайин фарзандлар кўмагига эҳтиёжимиз ҳам ортиб боравераркан. Айниқса, ўғил фарзанднинг ўрни кекса ота-она учун жуда муҳимлигини мана энди англаб етаямиз...

кўриб чиқилди. Унда умид илинжида шу ерга келган фуқаролар, ҳарбий хизматчилар ўзларини қийнаб келаётган муаммолар, анчадан бери ечимини кутаётган саволлар, ариза ва таклифлар билан юзланди.

Вазирликнинг тегишли бош бошқармалари бошлиқлари, масъул офицерлари, мутахассислари иштирокида ўтказилган қабул ортиқча расмийчиликсиз, очиқ ва самимий мулоқот тарзида ўтди. Муаммолар чуқур ўргани-

либ, таҳлил қилинди. Ҳар бир мурожаат имкон даражасида жойида ҳал қилиниб, зарур ҳолларда ҳуқуқий кўмак берилди. Ўрганишга қўшимча вақт талаб қиладиган аризалар ижросини қатъий таъминлаш юзасидан тегишли мутасаддиларга аниқ кўрсатмалар берилди. Муҳими, ўтказилган қабул жараёнида ҳеч бир мурожаат эътиборсиз, жавобсиз қолдирилмади.

– Ёшимиз улғайган сайин фарзандлар кўмагига эҳтиёжимиз ҳам ортиб боравераркан. Айниқса, ўғил фарзанднинг ўрни кекса ота-она учун жуда муҳимлигини мана энди англаб етаямиз, – дейди Пўлат ота Икромов. – Оиламизда бир ўғил фарзандимиз бўлса-да, уни Ватан ҳимоячиси бўлиш орзусидан маҳрум этмадик. Минг шукурки, ўтган йиллар давомида ўғлим юртимизнинг турли гўшаларида ўз бурчини ўтаб келмоқда. Аммо кундан-кун кексайиб боряпмиз, уй юмушларига ярамаяпмиз. Шу боис Ангрен шаҳрида хизмат бурчини адо этиб келаётган ўғлимизни Самарқанд вилоятига яқинроқ ҳудудлардан бирига кўчириб беришини сўраб, мурожаат этдик. Аёлим билан менинг ҳолатимни тўғри тушунган масъуллар илтимосимизни ижобий ҳал этишди. Биз каби мурожаатчиларнинг илтимосларини қонун доирасида ҳал этилишида яқиндан кўмаклашаётган Мудофаа вазирлиги раҳбариятига миннатдорлигимизни билдирамыз.

Шерзод ШАРИПОВ,
«Vatanparvar»

✓ SEMINAR-TRENING

ЗАРУР КЎНИКМАЛАР БЕРИЛДИ

Мудофаа вазирлиги марказий аппаратида вазирлик қўшинларида ташкил қилинган участка сайлов комиссиялари раислари ва аъзолари учун онлайн семинар-тренинг машғулотли ўтказилди.

Машғулотни Марказий сайлов комиссиясининг доимий аъзоси Баҳодиржон Юнусов олиб борди. У семинар давомида сайлов қонунчилигини такомиллаштириш жараёнидаги ўзгаришлар, участка сайлов комиссияси раиси ва аъзоларининг вазифаси, сайлов участкалари фаолияти, у ерда сайловни ташкил этиш жараёнлари, сайловчилар рўйхатини шакллантириш, муддатидан олдин овоз бериш ҳуқуқи, муддатидан олдин овоз беришнинг нима учун зарурлиги, хизмат сафарида бўлган ҳарбий хизматчининг сайловда иштирок этиш тартиблари бўйича тушунчаларни етказди.

Шунингдек, сайлов участкасига ташриф буюрган кузатув-

чилар, сиёсий партияларнинг ваколатли вакиллари ва ОАВ ходимларини тегишли тартибда рўйхатга олиш қоидаси, халқаро кузатувни амалга оширувчи халқаро ташкилотлар ва уларнинг миссияси, халқаро кузатувни амалга оширишнинг ҳуқуқий асослари ҳамда халқаро кузатувчиларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари хусусида қимматли маълумотлар берди.

Яширин овоз бериш тартиби бўйича намоиш этилган видео-ролик ва ҳарбий қисм ҳамда муассасаларда овоз бериш жараёнларини акс эттирган фото-лавҳалар ва слайдлар семинар иштирокчиларининг мавзуга оид билимларини янада бойитишга хизмат қилди.

✓ KONFERENSIYA

МУҲИМ СИЁСИЙ ЖАРАЁН

Ўзбекистонда сайловлар сиёсий тизимнинг муҳим таркибий қисми ҳисобланади. Мустақиллик йилларида мамлакатда демократик сайловлар ўтказиш том маънода муҳим ижтимоий-сиёсий анъанага айланди.

Бу йилги Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови жараёнига тайёргарлик кўриш ва уни норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида ўтказиш юзасидан Мудофаа вазирлиги қўшинларида ҳам Марказий сайлов комиссияси аъзолари иштирокида семинар машғулотлар ва давра суҳбатлари ўтказиб келинмоқда.

Мудофаа вазирлиги марказий аппаратида ҳарбий қисм ва муассасаларда ташкил этилган участка сайлов комиссияси аъзолари билан сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича видеоконференц-алоқа ҳам худди шу мавзуга доир саволларни ўз ичига олди.

Мудофаа вазирлиги марказий аппарати ҳарбий хизматчилари ва Қуролли Кучлар хизматчилари

иштирок этган ушбу тадбирни полковник Меҳриддин Қўчқоров кириш сўзи билан очиб берди. Шундан сўнг юридик фанлари доктори, профессор Феруза Мухиддинова «Мамлакатимизда демократик сайлов тизимидаги ислохотлар, сайловга оид умумий масалалар ва Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларга қўйиладиган талаблар» мавзусида маъруза қилди. У ўз нутқида юртимиздаги бешта сиёсий партиянинг олиб бораётган фаолияти ва уларнинг ваколатлари тўғрисида атрофлича маълумот берди.

Тадбир сўнгида иштирокчиларнинг берган саволларига профессор Феруза Мухиддинова томонидан тўлақонли жавоб берилди.

ВАТАН ТАҚДИРИГА ДАХЛДОРЛИК ҲИССИ

(Давоми. Боши ўтган сонда)

Сайлов жараёни сайлов кампаниясини эълон қилиш, сайлов комиссияларини тузиш, номзодлар кўрсатиш, уларни рўйхатга олиш ва сайловга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказиш билан боғлиқ бир қатор босқичлардан иборат бўлиб, уларнинг мазмун-моҳиятини тўғри англаш муҳим аҳамиятга эга. Мазкур рукн остида берилаётган мақолалар сайлов билан боғлиқ масалаларни осон ва асослантирилган тарзда тушунишингизга ёрдам беради, деган умиддамиз.

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯСИ АЪЗОЛАРИНИНГ ВАКОЛАТЛАРИ

- сайловчиларни сайловчиларнинг рўйхати билан таништиради, рўйхатда йўл қўйилган хатолар ва ноаниқликлар тўғрисидаги аризаларни қабул қилади ҳамда кўриб чиқади ва рўйхатга тегишли ўзгартиришлар киритиш тўғрисидаги масалани ҳал этади;
- сайлов кунни ўз яшаш жойида бўлиш ва овоз беришда иштирок этиш имкониятига эга бўлмаган ва муддатидан олдин овоз берган сайловчилардан тўлдирилган сайлов бюллетенларини ёпиқ конвертларда қабул қилиб олади;
- аҳолини сайлов кунни ва овоз бериш жойи тўғрисида хабардор этади;
- бионинг яширин овоз бериш кабиналари ёки хоналари, сайлов қутилари, шунингдек бошқа жиҳозлар тайёрлаб қўйилишини таъминлайди;
- сайлов кунни участкада овоз беришни ташкил этади;
- соғлиғининг ҳолатига ёки бошқа сабабларга кўра, овоз бериш биносига кела олмаган сайловчиларнинг илтимосига биноан, улар турган жойда овоз беришни ташкил этади;
- овозларни санаб чиқади;
- сайловчиларнинг ва сайлов жараёни бошқа иштирокчиларининг мурожаатларини кўриб чиқади ҳамда улар юзасидан қарорлар қабул қилади.

Сайлов кодексига мувофиқ, бошқа ваколатларни амалга оширади.

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯСИ РАИСИ

- участка сайлов комиссияси фаолиятига раҳбарлик қилади;
- участка сайлов комиссияси мажлисларини чақиради, уларда раислик қилади ва уни ўтказиш тартибини белгилайди;
- комиссия аъзолари ўртасида вазифаларни тақсимлайди;
- участка сайлов комиссияси жойлашган бино ва овоз бериш хонасининг жиҳозланишини ташкил этади;
- жисмоний ва юридик шахслардан келиб тушган мурожаатларни комиссия аъзолари ўртасида кўриб чиқиш учун тақсимлайди;
- участка сайлов комиссияси аъзоларининг овоз бериш кундаги вазифаларини белгилайди;
- сиёсий партияларнинг кузатувчилари, ваколатли вакиллари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, шунингдек бошқа давлатлар ва халқаро ташкилотларнинг кузатувчилари билан комиссия номидан иш олиб боради;
- сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш жараёнидаги ҳуқуқбу-

зарликлар аниқланган тақдирда, бу ҳақда округ сайлов комиссиясини ёки ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларни хабардор қилади;

- Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловининг якунлари эълон қилинганидан сўнг комиссия фаолиятига оид ҳужжатларни тегишлилиги бўйича шаҳар ва туман давлат архивига ҳамда шаҳар ва туман ҳокимликларига топширади.

Участка сайлов комиссияси раиси ўз ваколатларини бажара олмаган, шунингдек участка сайлов комиссияси раиси бўлмаган тақдирда унинг ваколатлари раис ўринбосари ёки участка сайлов комиссияси қарори билан комиссия аъзоларидан бирининг зиммасига юклатилади.

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯСИ РАИСИНИНГ ЎРИНБОСАРИ

- участка сайлов комиссияси аъзоларининг малакасини ошириш ва уларнинг фаолиятини услубий жиҳатда таъминлашни ташкил этади;
- оммавий ахборот воситалари вакиллари билан алоқалар ўрнатади, уларда комиссия фаолиятининг ҳар томонлама ёритилишини ташкиллаштиради;
- сиёсий партияларнинг кузатувчиларини, ваколатли вакиллари, оммавий ахборот воситалари вакиллари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, шунингдек бошқа давлатлар ва халқаро ташкилотлардан кузатувчиларни тегишли сайлов комиссияси томонидан берилган ҳужжатлар асосида рўйхатга олишни ташкиллаштиради;
- участка сайлов комиссияси аъзоларини жалб этган ҳолда комиссия қарорлари ижросини таъминлайди;
- участка сайлов комиссияси раисининг топшириқларини бажаради;
- ўз ваколатлари доирасида участка сайлов комиссиясининг бошқа аъзоларига топшириқлар беради.

Участка сайлов комиссияси раисининг ўринбосари ўз ваколатларини бажара олмаган, шунингдек участка сайлов комиссияси раисининг ўринбосари бўлмаган тақдирда унинг ваколатлари комиссия котиби ёки участка сайлов комиссияси қарори билан комиссия аъзоларидан бирининг зиммасига юклатилади.

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯСИ КОТИБИ

- участка сайлов комиссияси мажлисларини ташкиллаштиради, муҳокама этиладиган масалалар бўйича қарор ва бошқа ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлайди;
- участка сайлов комиссияси аъзоларини комиссия мажлиси ўтказилиши вақти ва жойи ҳақида хабардор қилади;

- участка сайлов комиссияси раиси ва раис ўринбосари топшириқларини бажаради;
- участка сайлов комиссиясининг фаолиятига тааллуқли иш ҳужжатларини номенклатура асосида юритади;
- округ сайлов комиссияси котибидан сайлов жараёнини бошқариш ахборот тизимига кириш учун тегишли маълумотларни олади;
- сайловчиларнинг ягона электрон рўйхатига тегишли ўзгартириш ва қўшимчалар киритишни амалга оширади.

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ АЪЗОСИ

- участка сайлов комиссияси раиси томонидан тақсимланган тақсимотга асосан, ўзига юклатилган вазифаларни ҳамда раис ва унинг ўринбосари топшириқларини ўз вақтида, сифатли бажаради;
- участка сайлов комиссияси раиси томонидан овоз бериш кундаги белгиланган вазифаларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини таъминлайди;
- сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш жараёнидаги ҳуқуқбузарликлар аниқланган тақдирда улар тўғрисида дарҳол раис ёки раис ўринбосарини хабардор қилади;
- сайловчининг шахсини тасдиқловчи ҳужжати асосида унинг сайловчилар рўйхатидаги маълумотларини текширади, унга овоз бериш учун сайлов бюллетенини имзо қўйдириб топширади;
- кузатувчиларга ва оммавий ахборот воситалари вакилларига сайлов жараёнини кузатиш учун шарт-шароитлар яратади.

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ АЪЗОСИ ҚУЙИДАГИ ҲУҚУҚЛАРГА ЭГА:

- комиссия мажлислари ҳақида олдиндан хабардор бўлиш;
- комиссия мажлисларида иштирок этиш;
- комиссия ваколатига киритилган масалалар юзасидан таклиф киритиш ва мазкур масала бўйича овоз бериш ўтказилишини талаб қилиш;
- комиссиянинг сайловга оид ҳужжатлари билан танишиш ҳамда бу ҳужжатларнинг нусхаларини олиш;
- комиссия мажлисида муҳокама этилган масалалар юзасидан овоз бериш ва унинг қарорларини қонунда белгиланган тартибда имзолаш.

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Участка сайлов комиссияси ўз фаолиятини қонунийлик, коллегиялик, ошкоралик ва адолатли-

лик принциплари асосида амалга оширади.

Участка сайлов комиссияси ишининг ташкилий шакли унинг заруратга қараб ўтказиладиган мажлиси ҳисобланади.

Участка сайлов комиссиясининг мажлиси агар унда мажлис ўтказиладиган кундаги комиссия аъзолари умумий сонининг **камида учдан икки қисми иштирок этаётган бўлса, ваколатли ҳисобланади.**

Участка сайлов комиссиясининг мажлиси раиснинг ташаббусига кўра ёки комиссия аъзолари умумий таркибининг камида учдан бир қисми талабига биноан чақирилиши мумкин.

Участка сайлов комиссиясининг қарори очиқ овоз бериш йўли орқали комиссия аъзолари умумий сонининг кўпчилиги овози билан қабул қилинади. Овозлар тенг бўлиб қолган тақдирда раислик қилувчининг овози ҳал қилувчи ҳисобланади.

Участка сайлов комиссияси ўз фаолиятини очиқ ва ошкора амалга оширади.

Мажлисида кун тартиби, унда иштирок этаётган комиссия аъзоларининг исми, фамилияси, отасининг исми, кўрилган ҳар бир масала бўйича овоз бериш натижалари, қабул қилинган қарор акс этган баённома юритилади.

Баённома раислик қилувчи ва котиб томонидан имзоланади.

Баённомага мажлисида қабул қилинган қарор, ҳулосалар ва бошқа ҳужжатлар, шунингдек комиссия аъзоларининг у ёки бу масала юзасидан алоҳида фикрлари ёзма шаклда илова қилинади.

Участка сайлов комиссияси округ сайлов комиссияси томонидан тасдиқланганидан сўнг қуйидаги тадбирларни амалга оширади:

Бир кунлик муддатда участка сайлов комиссиясининг биринчи ташкилий мажлисида қуйидаги масалаларни кўриб чиқади:

- участка сайлов комиссиясининг сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишга доир иш режасини тасдиқлаш;
- участка сайлов комиссияси аъзолари ўртасида вазифаларни тақсимлаш;
- участка сайлов комиссияси аъзолари томонидан сайловчиларнинг ҳар кунги қабулини ташкил этиш;
- участка сайлов комиссияси аъзоларининг навбатчилигини ташкил қилиш;
- участка сайлов комиссиясининг иш ҳужжатлари номенклатурасини ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ва амалда қўллаш тўғрисида қарор қабул қилиш.

(Давоми бор)

**Мудофаа вазирлиги
Тарбиявий ва мафкуравий
ишлар бош бошқармаси**

ЖАНГОВАР ВА МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ТАЙЁРГАРЛИКЛАР СИНОВИ

Какайди гарнизонида жойлашган ҳарбий қисмда Мудофаа вазирлиги масъул офицерлари раҳбарлигида инспекторлик назорат-текшируви ўтказилди.

«Термиз» умумқўшин полигони ҳудудида давом этган синовларда шахсий таркиб қуроллардан моҳирлик билан фойдаланишини, кучли эмоционал ва жисмоний зўриқишларда ҳам жанговар топшириқларни бажара олишини амалда исботлаб берди.

Инспекторлик текшируви натижалари бўйича Мудофаа вазирлиги раҳбарияти томонидан ҳарбий қисм қўмондонлигига бўлинмаларнинг

Текширув давомидида раҳбарий ҳужжат таллабларига риоя этилиши, бўлинмаларнинг ҳарбий техника ва қурол-аслаҳалар билан бутланганлиги, уларнинг жанговар шай ҳамда соз ҳолатда сақланаётгани, омборхоналарнинг хавфсизлиги каби мезонлар инобатга олинди.

Жанговар ва маънавий-маърифий тайёргарлик машғулотларини ўтказиш учун яратилган ўқув-моддий база кўрикдан ўтказилиб, ҳарбий хизматчилардан жанговар ҳамда техник тайёргарликлар бўйича меъёрлар қабул қилинди.

Хусусан, саф кўригидан бошланган текширув техник, муҳандислик, тактик, тиббий ва махсус тайёргарликлар, оммавий қирғин қуролларидан ҳимояланиш ҳамда ҳарбий топография каби фанлар бўйича меъёрларни қабул қилиш билан давом этди.

Жисмоний тайёргарлик жанговар тайёргарликнинг ажралмас қисми ҳисобланади. 100, 3 000 метр масофага югуриш, 5 000 метрга қурол билан марш югуриш, турникда тортилиш каби меъёрлар юрт ҳимоячиларининг жисмоний имкониятларини намоиш этиб, ҳарбий жамоаларда соғлом турмуш тарзи одат қилинганини кўрсатиб берди.

жанговар шайлигини таъминлашга доир алоҳида кўрсатма ва тавсиялар берилди.

Таъкидлаш жоизки, армияда қўшинлар жанговар шайлиги ва тайёргарлиги турли синов, кўрик-танлов ва мусобақалар орқали текширилади. Ушбу тадбирлар мажмуи бўлинмаларнинг имкониятларини синовдан ўтказиб, ҳарбий техника ва қурол-аслаҳаларнинг шай ҳамда созлигини, жанговар имкониятларини, шахсий таркибнинг ахлоқий-руҳий сифатларини назоратдан ўтказишга замин яратади.

III даражали сержант
Акбар АХМЕДОВ
Термиз гарнизони

Артиллериячилар маҳорати оширилмоқда

Ўлкамизнинг энг олис гарнизонида жойлашган «Нукус» умумқўшин полигониди Шимоли-ғарбий ҳарбий округ қўшинларининг артиллерия бўлинмалари билан ўқув йиғини ўтказилмоқда. Йиғин доирасида реактив, стволли артиллерия ҳамда миномёт бўлинмалари мутахассислари замонавий жангларда артиллерияни қўллаш бўйича билимларини бойитишмоқда.

Олис масофадаги шартли нишонларга қарата қакшатқич зарба бериш орқали юқори жанговар шайликни намоиш этган артиллерия мутахассислари бу сафар ҳам маҳоратда тенгсиз эканини намоиш этишга ҳаракат қиляпти.

Саф кўригидан бошланган йиғин иштирокчиларнинг тайёргарлигини, қурол-аслаҳа ва ҳарбий техникаларнинг жанговар шайлигини яна бир бор синовдан ўтказишга хизмат қилди.

Машғулотлар давомида ўт очиш гуруҳларининг жипслиги, муддатли ҳарбий хизматни ўтаётган аскарларнинг мутахассислиги бўйича амалий кўникмалари юксалиб, маҳорати оширилмоқда. Йиғинда артиллерия бўлинма офицерларидан отиш ва ўт очишни бошқариш бўйича амалий синовлар қабул қилиняпти.

Шунингдек, йиғин доирасида мутахассислар билан махсус, тактик,

техник ва муҳандислик тайёргарликларидан амалий машғулотлар ўтказиляпти.

Йиғин иштирокчиларининг жисмоний ва руҳий бардошлилигини ошириш, жамоавий жипсликни мустаҳкамлаш ҳамда экстремал вазиятларда тез қарор қабул қилиш кўникмасини ошириш мақсадида руҳий барқарорлик тўсиқли йўлагидан жамоа бўлиб ўтиш машқлари ҳам бажарилмоқда.

Шимоли-ғарбий ҳарбий округ матбуот хизмати

Bahrom ABDURAHIMOV

ҲАРБIIЙ ИННОВАЦИОН ЛОЙИХАЛАР ФЕСТИВАЛИ

Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юртида «TechnoWays – 2023» ҳарбий-илмий инновацион лойиҳалар фестивали ўтказилди.

Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Инновацион ривожланиш агентлиги ҳамда Мудофаа вазирлиги ҳарбий кадрларни тайёрлаш бошқармаси ташаббуси билан ilk маротаба ташкил этилган тадбирнинг тантанали очилиш маросимида

мудофаа вазирининг биринчи ўринбосари – Қуролли Кучлар Бош штаби бошлиғи генерал-майор Шўхрат Халмухамедов иштирок этди. У ўз сўзида Мудофаа вазирлиги тизимида ҳарбий хизматчилар ва Қуролли Кучлар хизматчиларининг инноваторлик фаолияти билан шуғулланишига

шароит яратиш, меҳнатини муносиб рағбатлантиришга алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлади.

Тадбирда Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юртининг инновацион лойиҳалари билан қатор танловларда ғолиб бўлган бир гуруҳ курсантлари Ёшлар академиясининг аъзолик нишони билан тақдирланди. Шундан сўнг «Start up» ва инновацион лойиҳалар кўргазмаси намойиш этилди. Унда ҳарбий ва махсус техника, алоқа воситалари ва автоматлаштирилган бошқарув ускуналари билан жиҳозланган ўнлаб ишланмалар тақдим этилди.

– Фестивалдан кўзланган мақсад вазирлик тизимида инноваторлик фаолияти натижаларини (ишланмаларини) ишлаб чиқаришга йўналтириш ҳамда лойиҳа муаллифларини моддий рағбатлантиришга қаратилган, – дей-

ди Мудофаа вазирлиги ҳарбий кадрларни тайёрлаш бошқармаси илм-фан ва инновацияларни ривожлантириш бўлими бошлиғи подполковник Ҳабибулла Ҳасанбоев. – Вазирлик қўшинлари ва таълим муассасалари шахсий таркибининг фестивалда намойиш этилган ҳамда техник экспертизадан муваффақиятли ўтган энг яхши 130 та ишланмаси грант маблағлари асосида молиялаштирилади ва келгусида халқаро кўргазмаларда иштирок этади.

Уч кун давом этган «TechnoWays – 2023» ҳарбий-илмий инновацион лойиҳалар фестивали якунида истиқболли энг сара инновацион лойиҳа муаллифларига тантанали тарзда ваучерлар топширилди.

**Катта лейтенант
Дилшод РЎЗИҚУЛОВ,
«Vatanparvar»**

ИЛМИ

ИНСОН БЎЛИБ ЯШАШ

Тафаккуринг гул бўлса, боғсан. Тикан бўлса, оташхонадаги ўтинсан. Қалбга малҳам бўладиган бу ҳикмат Мавлоно Румийдан. Гул бўлиши нимага боғлиқ? Назаримда, ичкарида муҳаббатга кўпроқ жой ажратиш билан бўлади.

МУҲАББАТ КУЧИ

Фитратимизда нима борлигини ўзимиздан кўра Яратган кўп билади. Дунёга муҳаббат қўямиз. Худди бўри кўзичокқа муҳаббат қўйгандек. Қалбни, яъни ичкарини агар бўлаклардан иборат, деб тасаввур қилсак, қайси бирида аёлга, қайсида фарзандга, қайсида отага, қайсида олтин-күмүшга бўлган муҳаббатимиз кучини кўрсатади. Бизни Яратган беҳисоб неъматлар билан сийлаган, ердаги халифаси қилган Холиққа муҳаббатимиз-чи? Қайси бўлимча ёки бўлакчада?

Йўлда кетаётган йўловчимиз. Адашмасак, йўл ваъда қилинган боққа олиб боради. Акс ҳолда, оташхонага. Ўзи асрасин. Бўлим ёки бўлакчада зарра муҳаббат бўлса ҳам, тафаккуримиз сариқ, қизил, алвон ва бошқа ранглардаги гулга дўнади. Капалакнинг суҳбатини эшитганмисиз? Қушлар нима деб чуғурлашаётганини биласизми? Сувнинг шилдираши нимадан сўзлаяпти? Билмаймиз. Қалбида Яратганга муҳаббати бор одам эса капалак билан гулнинг суҳбатини сизга таржима қилиб беради. Ёки «Қушларни қара, Аллоҳни зикр қиляпти», дейди беихтиёр. «Ошиқ аҳли ё телба, ё маст келган», деб бежиз айтилмаган. Муҳаббати бор одам қалби билан кўради, эштади, ҳис қилади. Қалби билан ўқийдиганлар бор. Муҳаббатнинг кучи шунда. Муҳаббат кирган уйга бошқа неъматлар сўрамасдан кириб келаверади.

Ўзимча тафаккур қилиб кўраман. Яратганга муҳаббати бор инсоннинг касбига, Ватанига муҳаббати ҳам кучли бўлса керак. Кузатишларим асосида шу хулосага келдим. Буни сиз билан ҳам баҳам кўрмоқчиман. Яъни касбини қалбидан

севадиган ҳарбий шифокор ҳақида нимадир дегим келди.

ҲАҚИҚИЙ ОЛИМ КИМ?

Ўзбек феноменида муҳаббатнинг бўлакларини кўп кўраман. «Оғир кунларни биз кўрдик, фарзандлар, неваралар кўрмасин», дейди. Оқибатда умр бўйи «болам, чақам» деб югуради, интилади, захмат чекади. Уларга нима қолдиради? Кўпинча дунё матоҳларини. Оддий инсон тафаккурига, аниқроғи умр формуласига шу сингиб кетгандек.

Олим нима қолдиради? Ҳақиқий олим ўзидан динор эмас, илм қолдиради. Мен билган истеъфодаги тиббий хизмат полковниги, тиббиёт фанлари номзоди Шавкат Очилов ўзидан илм қолдиришга интилиб яшаётганлардан. Яхшиям шундайлар бор.

Илм деганда том-том китоб, диссертациянигина кўз олдимишга келтирсак, андак хато қилган бўламиз. Мен инсон қалбига малҳам бўлиш илмини, шогирдлар қолдириш илмини, касбига, Ватанига садоқат илмини ундан кам кўрмайман. Инсон бўлиб яшаш илмини ҳар қандай фундаментал ишдан афзал кўраман. Дунёга нима учун келганини англаш илмини бошқа илмлардан баланд қўяман. Олим бўлма одам бўл, деганда машойиҳлар шуларни назарда тутган бўлса, ажабмас. Агар инсоншунослик деган фан бўлганида, Шавкат акага ўхшаганларга академикликни бериб юборса ҳам бўларди.

ТИББИЁТ ВА ИНСОНИЙЛИК

Истеъфодаги тиббий хизмат полковниги, тиббиёт фанлари номзоди Баҳром Муродов билан яқинда телефонда гаплашиб қолдим. Шавкат аканинг 70 йиллик юбилейига тайёргарлик ишлари ҳақида ҳаяжон билан сўзлади. «Шавкат акани мустақил Ўзбекистон ҳарбий тиббиётида жарроҳларнинг отаси деб биламан», дедим гап орасида. Касбим ижодкор. Бироз муболага, бироз ташбеҳ ишлатиш

одатга айланган. Буни Баҳром ака сездим-йўқми, гапимга жавобан «Мўлжалга аниқ урдингиз!» деди ҳарбийча салмоқ билан.

Мен тиббиёт ходими эмасман. Жарроҳлик илмини ҳам билмайман. Бундай баҳо беришга балким, маънавий ҳаққим йўқдир. Аммо ҳамкасби, яқин дўсти, шогирдлари қаторидаги бу инсон мен айтган фикрни тасдиқлади. Заррача иккиланмай, самимий оҳангда айтди. Мен эса кузатганларим, Шавкат ака ҳақида озми-кўпми билганларим, эшитганларим асосида ва ақли ожизим билан шу хулосага келгандим. Келинг, сизни ҳам бу инсон билан таништирай.

Шавкат Очилов билан илк учрашганимда шифокор назари билан қаради, муомала қилди. «Нега бунча озғинсиз? Бу патология бўлиши мумкин». «Тоғамга торганман, генда бор», дея ҳазил-чин аралаш жавоб берганман. Кимсиз, қаердансиз, саволидан олдин бундай муносабат сал нафсимни оғритгандек бўлди.

Тафаккур қилиб қарасам, бунда инсонийлик ва тиббий илм уйғунлиги бор. Бир томондан, шифокор соғлиғимга эътиборли бўлишимни кўзлаб ишора қилган. Иккинчи томондан, касбий илм нуқтаи назаридан қараган. Учунчиси, бефарқ эмаслиги билан боғлиқ. «Менга нима? Қолаверса, жарроҳман» деган ўй бўлмаган. Мен бу мулоқотдан шундай дарс олдим. Ўйлаб қолдим: тиббиёт соҳасига янги кириб келган дўстларимизга ҳам менимча, бундай ҳаётий дарслар керак. Негаки, бугун тиббий илмигагина таяниб қоладиганлар, фақат шу асосда мулоқот қиладиганлар ҳам анча. Бу энди бошқа мавзу.

БИЗ КАДРЛАМАЙДИГАН САРМОЯ

Шавкат ака Тошкентда таваллуд топган. Дастлаб Самарқанд давлат тиббиёт институтида таҳсил олади. Сўнгра таълимни Саратов тиббиёт институтининг ҳарбий тиббиёт факультетида давом эттириб, 1976 йилда битирган. 1993 йилдан Мудофаа вазирлигининг Марказий ҳарбий клиник госпиталида фаолият юритади. 30 йиллик умрни Ўзбекистон ҳарбий тиббиёти ривожига бағишлади. Гарчи истеъфога бўшатиш билан бўлса-да, бугун ҳам сафда. Ҳалиям жарроҳлик операцияларини амалга ошириб келяпти.

Мавлоно Румий «Дунёда яшамаясиз, ундан ўтиб боряпсиз», дейди. Қаёққа ўтиб борамиз? Ўзига! Яшаган одам орзу-ҳавас қулига айланиб бораверади. Автомобили бўлса, яна зўрини олиш, уйи бўлса, янада қошонага эга бўлиш орзулари йўлида оёғига тушов бўлаверади. Тўғри, ҳаммамизда ҳам бор орзу, ҳавас. Дунё муҳаббати мафтункор. Ўтиб борадиган одам қўлидаги саватга ҳам нималарнидир солишга, бебаҳо неъмат умрдан, биз кадрига етиб-етмайдиган сармоядан унумли фойдаланишга интилади. Назаримда, мана шу умид, яна саватга нимадир солиш умиди Шавкат акани касбига қаттиқ боғлаб қўйган. Буни одамларга яхшилик қилиш, тиббий илми орқали кишиларга фойдаси тегиш, дейиш ҳам мумкин.

ОЛОВНИ НИМА ЎЧИРДИ?

2005 йилнинг май ойида Андижонда бўлган воқеани қаҳрамонимизнинг ўзидан

эшитганман. Атрофда олов. Бир гуруҳ ғаламисларнинг нафрат, ғазаб деган олови янада хатарли. Бундай оловларга ўзини кўра-била туриб урадиган мард борми? Жонидан тўйганлар-да, дейсизми? Йўқ, адашдингиз. Инсонлар ҳаловатини ҳимоя қилишни касб қилганлар ҳам шундай йўл тутиши мумкин. Шавкат ака Очилов шундай йўл тутди. Оломон ичига кириб, ярадорларга ёрдамга шошди. Жонидан тўйганми? Кекса аёл «Кимсиз ўзи, фарзандларимизни қаёққа олиб кетяпсиз?» дея бақирди. «Онажон, мен ҳарбий шифокорман. Ярадорлар шошилиш тиббий ёрдамга муҳтож». Атрофдаги олов унга таъсир қилмади. Сувқонлик билан ишини давом эттирди. Шунда аёл тўпланиб турганларга қарата «Бу дўхтир фарзандларимиз ҳаётини сақлаб қолиш учун ҳаракат қиляпти. Яратган уни ўзи қўлласин!» деди.

Инсон бўлиб яшаш, одамларга яхшилик қилиш илмининг нури оловни ўчирди.

ҚАЛБИ НУРЛИ ИНСОН

Сариосиё ва Узунда кечган воқеалар Ўзбекистон учун, халқимиз учун улкан синов бўлди. Қаҳрамонимиз ҳаётида ҳам из қолдирган воқеликлар бор. Шуларнинг ичида энг нурлиси халқро террорчилар билан тўқнашувда оғир жароҳат олган офицернинг ҳаёти сақланиб қолингани. Шавкат Очилов ва ҳамкасблари бир-биридан мураккаб 11 та жарроҳлик операцияси ўтказишди. Беморнинг ҳаёт шами ўчмади. Балким, Аллоҳ берган илм, касб орқали қўлидаги саватга қаҳрамонимиз нимадир сола олди. Шу сабаб чарчоқдан кўра, ишидан, касбидан мамнунлик ҳисси билан уйига қайтди. Бундай воқеаларни кўп мисол келтиришимиз, беморларнинг исми, фамилиялари билан айтишимиз ҳам мумкин. Бу билан моҳият ўзгармайди.

Тиббиёт фанлари номзоди, истеъфодаги тиббий хизмат полковниги Шавкат Очиловга «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими» фахрий унвони берилган. Президент фармонида кўра, «Меҳнат шухрати» орденига сазовор бўлган. Яна қанча-қанча мукофот, рағбатлар, кўрак ва эсдалик нишонлари... Тақса, кўксига бўш жой қолмайди. Ярақлаб, кўзни қамаштиради. Оддий кўз билан қаралганда шундай. Аммо қалб кўзи билан қаралса-чи? Инсон қалбига малҳам бўлиш илмидан ҳосил бўлган нурдан нурафшон бўласиз. Яхшиям, орамизда шундайлар бор.

Ҳамкасблар аниқ факт ва рақамлар билан бу инсон ҳақида кўп ёзишган. Яна ёзишади. Мен анъанавий усулдан бормадим. Шавкат ака портретига ўзим билганча чизгиларимни ифодалаб қўя қолдим. Умр доволанинг 70 йилини ортада қолдирган инсон ҳақида сийратига қараб, фикр айтишга уриндим.

Бир шамнинг олови билан иккинчи шам ёқилганда, биринчи шам нурини йўқотмайди. Яхшилик қилиш илмидан қалби нурли инсон Шавкат Очиловга ўзбекона лутф билан «Умрингиздан, касбингиздан, илмингиздан барака топинг!» деймиз.

**Резервдаги полковник
Алижон САФАРОВ**

ОДАМ

ийлик чегараси

Баъзан бировдан хафа бўлсак, шу нарса одамгарчиликданми?» ёки «одам дегани унақа бўлмайди-да, бундай одамга ўхшаб юр», деймиз танбеҳ бериб. Замондош, аслида биз одамдек яшашни эплай оляпмизми? Албатта-да, қойилмақом қилиб эплаяпмиз. Ишляпмиз, бола-чақа боқяпмиз, етмаганига яқинларимизга ҳам ёрдам беряпмиз. Ҳа-я, ора-сирада вақтимиз бўлганда фарзандларимизга у-бу нарса ҳам ўргатяпмиз. Болаларимиз ақлли, фаол. Улар бемалол компьютердан фойдалана олади, иккита тилда гапиришни билади, бунинг устига бизнесни ҳам биздан яхшироқ тушунади. Фақат... фақат улар одамдек яшаш ҳақида нимадир билармикан?

«O'zbekiston» телеканалида бир жиноят иши ҳақида кўрсатув берилди. Унда ҳикоя қилинишича, ўсмир йигит холасиникига меҳмонга боради-ю, уй эгаларининг яқинда «Нексия» машина олиш нияти борлигидан хабар топади. Холасининг фарзанди йўқ, эр-хотиннинг ўзлари яшайди. Орадан маълум фурсат ўтгач, холанинг эри, яъни поччасининг қўл телефонига хабар жўнатади. Хабарда поччасини қишлоқ чеккасидаги дарахтзорга қақирган жиян аслида шум ниятни режалаштирганди. Ҳеч нарсадан хабари йўқ почча эса айтилган вақтга, айтилган жойга келади. Бу ерда ўсмир унинг бошига

болта билан уриб ўлдиради. Поччаси ўлганига ишонч ҳосил қилган жиян холасининг уйига боради ва ўз холасини ҳам ўлдиради. Қотил жиян энди «Нексия»га йиғилган пулларни қидиришга тушади. Уйнинг ҳамма жойини титган йигит бор-йўғи 860 минг сўм пул топади холос. 860 минг сўм пул ва икки нафар инсон ҳаёти. Хўп, уйда, масалан, битта «Нексия»нинг пули бўлганда ҳам, у инсон ҳаётидан, умридан қиммат эмасди-ку?! Йигитчага пул зарур экан, у бошқачароқ йўл тутиб, мақсадига эришиши ҳам мумкин эди-ку. Нима учун фарзандларимиз шундай тошбағир, бешафқат

бўлиб улғаймоқда? Инсоннинг қадри, қиммати ҳақида болаларимиз бирор тушунчага эгами?

Айрим ҳолларда инсон боласи қилаётган жиноятларни эшита туриб, шулар ҳам «одам зотиданми?» дея ёқа ушлайсан. Кези келганда, одамдек улғу, одамдек олижаноби топилмайди. Бироқ энг жирканч, энг тубан ишларни қиладиган ҳам, афсуски, одамдир. Акс ҳолда, қуйидаги воқеамиз қаҳрамони бу дунёни эрта тарк этмаган бўларди.

Раънохон эри билан бир жойда ишларди. Уларнинг оиласига ишхонада кўпчилик ҳавас қиларди. Бироқ Раъно сўнгги вақтда эрининг ўзига нисбатан бефарқ бўлиб қолганлигини сезди. У бунинг сабабини ҳам топди. Тўғрироғи, буни ишхонадаги аёллар айтишди: «Эринг, дугонанг Сурайёни машинасида олиб кетаётганини кўрдик. Эҳтиёт бўлгин!» Раъно ишонмади, тўғриси, ишонгиси келмади. У Сурайё билан кўришганда шу ҳақда гап очди.

– Дугонажон, биламан, бу гаплар уйдирма, сен ҳеч қачон бундай пасткашликка бормайсан-а? – деди Раъно илтижоли оҳангда.

– Мен-ку, бундай қилмасдим, лекин эрингнинг кўнгли менда бўлгач, қўлимдан нима ҳам келарди...

Бу сўзни эшитган Раъно бу дунёдан йўқ бўлиб қолишни истади. Энг яқин дугонам деб юргани қўйнидаги илон бўлиб чиққанини тан олгиси келмасди. Орадан бирмунча вақт ўтди. Бу орада Раъно учинчи фарзандига ҳомиладор бўлди. Вақти-соати етиб, аёлни тўлғоқ тутта бошлади. У эрига қўнғироқ қилиб, туғуруқхонага олиб боришини илтимос қилди. «Ҳозир боролмайман, ишим кўп, ўзинг такси тутиб кетавер». Эрининг совуққонлик билан айтган бу гапидан кўнгли ўксиган аёл унинг қаерда эканини тахмин қилди ва шарт ўрнидан туриб, кўчага чиқди. У ўз фикрини

тасдиқлаш, эҳтимолки, ўзини ўзи алдаш, таскин бериш учунми, таксичига дугонасининг уй манзилини айтди. Дарди зўрайиб борса-да, бу оғриқ рашк ва алам оғриғи олдида ҳеч нима эмасди. У чидади ва амаллаб айтилган манзилга етиб борди. Борди-ю, кўп қаватли уй йўлагидан турган эрининг машинасига кўзи тушди. Э воҳ, бу қандай кўргилик! Аёл ҳолсиз ерга ўтириб қолди. Кейин эса ўқсиб-ўқсиб йиғлади. Шу эркакни севганига, у билан кечган умрига ачиниби, кўз ёш тўкди...

У туғуруқхонага қандай етиб келди, билмайди. «Ахволингиз яхшимас. Шунинг учун болани жарроҳлик йўли билан оламиз!», деди шифокорлар аёлни кўздан кечириб. Раъно эса уларга қулоқ солмай, «Йўқ, ўзим туғаман!» деб туриб олди. Уни ҳеч ким бу қароридан қайтаролмади.

Аёлга энди ҳамма нарса барибир эди. Ҳаттоки туғилажак фарзанди ҳам унинг ғамгин дунёсини ёрита олмади. У қўчқордек ўғил кўрди. Яқинлари аёлнинг эрига қўнғироқ қилишар, у эса телефонини кўтармасди. Аёлнинг нафақат руҳи, балки танаси ҳам бу каби хўрликка, алданишу хиёнатга ортиқ чидай олмаслигини исбот қилди. Шифокорлар унинг жонини сақлаб қолиш учун курашди. Лекин одамийлик сафидан чиққан яқинларининг қилмишларидан чарчаган аёл ортиқ яшашни ва синовларга дош беришни истамади. У эридан бошқа ҳаммани йиғлатиб, бу дунёни тарк этди...

Замондош, сиз болангизга пул топишни ўргатдингиз-а? Одамлар билан муомала қилишни ҳам ўргатиб бўлдингиз-а? Одам деган номга муносиб яшаш илмини уқтирдингизми? Ўзингиз-чи? Одамдек яшаяпман деб кериласиз-у, амалларингиз ҳазрати инсон дейишга арзирмикан? Одамман деб ҳайқириб айтоласизми ёки пичирлаб? Ана шуниси муҳимроқ.

Зухра РЎЗИЕВА

✓ MEROS

Либос ҳар доим ҳам инсоннинг қандайлигини белгилаб беравермайди. Олтин тупроқ остида ҳам, қора балчиқда ҳам ўз аслини йўқотмаслиги рост. Шундай деймизу, баъзан ҳаёт қонун-қоидалари олтинни-да қадрсиз буюмга айлантириб қўйиши мумкин.

Либоснинг асосий вазифаси авратни беркитиш эканлиги сир эмас. Бунга ярамаган матоҳни эса либос деб бўлмайди. Энг ачинарлиси, ён-атрофимиздаги либосни унутиб қўйган опа-сингилларимизга ҳеч қандай ажабланишсиз қарашга ўрганиб бўлдик. Кўз кўникиб қолди.

– Кўчага чиқсам, фақат ерга қараб юришга мажбур бўляпман, – дейди бир акамиз шунга ишора қилиб.

– Ерга қарашга ҳам ўйланиб қолдим, баъзи ҳолларда шундоқ оёғинг остидан чиқиб қолиши ҳам ҳеч гап эмас, – дейди ҳазил аралаш киноя билан яна бири. – Осмонга қараб юрсакмикан, у ҳолда ўйимизни қандай топиб борамиз?

Бу борада фақат қизларга айб тақайвериш тўғри эмасга ўхшайди. Яхшироқ ўйлаб қарасак, бунинг замирида ҳам ўзимизнинг нуқсонларимиз яширинмаганмикан?

Тўйга бордик. Икки таниш оила куда бўлишибди. Пойтахтимиздаги ресторанлардан бири. Одамлар, ранг-баранг либослар, стол устида қушнинг сути йўқ холос. Бир киши учун келтирилган овқатга тўрт-беш киши бемалол тўяди.

Даврага бир қиз чиқди. «Келиннинг синглиси», деб таништиришди. Кийиниши бир аҳвол. Эгнига нимадир олиб олган. Негадир дарров ҳаёлимдан бир фикр ўтди: «Акаси йўқ экан-да». Адашибман. Бир пайт стол атрофида ўтирган бояги бўйи етиб қолган қизни бир йигит ўпиб(!) кетди. Ҳамма ҳайрон. «Акаси», изоҳ берди ёнидаги қиз. Баттар ажабландик. Давра қизигандан қизиди. Ўртада келиннинг ўша синглиси акаси билан рақсга тушяпти. Қизнинг қилиқлари ҳам жуда бошқача. Биров ака-сингил деса ишонмайди. Бу пайт ичида рақс навбати келин-куёвга берилди. «Томоша»нинг зўри ҳали олдинда экан. Қайнона-қайнота,

УХЛАБ ЁТГАН ОР

аниқроғи, келиннинг ота-онаси ҳам даврани гуллатишди. Рақс давомида ота ҳам рафиқасини ўпиб қўйди. Кейин ёнларига фарзандларини чақиритди. Яна боягидай ажнабийча рақс. Тарбия илдининг учи шу ерда кўриниб кетгандай бўлди. Вазиятга энг тўғри баҳони даврадагилардан бири берди: «Худди рус қўшнимнинг тўйида ўтиргандай бўляпман». Бир қиз ортиқ чидаб туролмади, шекилли, ёнидаги дугонасига имлади: «Кеч бўлди, кетайлик...»

Тўй давом этяпти. Мен эса анчадан бери ўйлантириб келаётган саволларимдан бирига жавоб топгандай эдим. Ҳа, қизларнинг борган сари очилиб кетаётганига акалар, узр, эркаклар ҳам «муносиб» ҳисса қўшаётган экан...

Телевидение орқали бир кўрсатув эфирга

узатиляпти. Модельер йигит бир аёлга маслаҳат бермоқда: «Сизга бу либос умуман тўғри келмайди, жуда оддий. Очикроқ либослар танланг, шуниси ярашади». Енгсиз, олди очик қўйлақда бояги аёл ҳақиқатан ҳам ўзгарди. Онасининг «очиқлиб» кетганидан қизи ҳам хурсанд. Ана холос! Қачондан бери йигитлар аёлларга бу тарзда кийинишни ўргатадиган бўлиб қолди? Беихтиёр ўша аёлнинг турмуш ўртоғини ичимда сўқдим, яна раҳмим ҳам келди.

Мана аҳвол. Нега акалар сингилларини бозорга соладиган бўлиб қолди? Оталар-чи? Муаммонинг илдизларидан бири шу ердалигига шубҳа қолмаяпти. Ори уйғоқ кишилар ҳеч қачон бундай йўл тутмадилар. Оримиз ҳаммаша уйғоқ бўлсин.

Беҳзод ФАЗЛИДДИН

ЗАМОНАВИЙ ИЛМ-ФАН ЮТУҚЛАРИДАН ЗАМОНАВИЙ ТАҲДИДЛАРГА ҚАДАР

Инсон азалдан ўз турмушидаги юмушларни енгиллаштиришга интилган ва бунинг ечими сифатида орттирилган ҳаётӣ тажрибага асосланган ҳамда илм-фан сирларига мурожаат этган. Бунга мисол сифатида ерни юмшатиш мақсадида омон ортмоқлаган уй ҳайвонидан тортиб, оғир юкларни ташиш мақсадида кашф этилган ғилдирак ва аравани келтириб ўтиш мумкин. Зеро Миср эҳромлари ва Буюк Хитой деворини инсон қўли билан яратилганлигига қарши инкор этиб бўлмас исботлар мавжуд ҳам эмас.

Инсоният тарихидаги Кариб инкирози, Вьетнам ва қўшни Афғонистон ҳудудларида узоқ давом этган қонли жанглар ёҳуд Сурия ва Ироқда ҳанузгача тўлиқ ечимини топмаган халқаро терроризм ва диний экстремизм таҳдидлари ҳамда экологик муаммолар билан боғлиқ ниҳоятда мураккаблашиб бораётган жаҳон глобаллашув жараёни Иккинчи жаҳон урушидан буён сира кузатилмаган томонларнинг профессионал армиялари ўртасидаги ҳарбий тўқнашувлар замирида ўз аҳамиятини бир қадар йўқотгандек.

Ушбу ҳолатда кузатилаётган воқеликнинг сиёсий вазиятига эмас, мазкур жанговар ҳаракатларда қўлланилаётган замонавий технология ва унинг замонавий жангга кўрсатаётган таъсирига эътибор қаратиш мақсадли ҳисобланади. Жанговар ҳаракатларнинг юқори чўққиси сифатида учувчисиз учуш аппаратларини (УУА) эслаб ўтиш ўринлидир. Ваҳоланки, ушбу қурилмалардан томонлар бир-бирига қарши кенг кўламда фойдаланиб келмоқда.

Энг аввало, УУАнинг тарихига назар солсак. Икки бор жаҳон урушида иштирок этган томонларнинг ҳарбий салоҳияти урушга қадар анчайин юқори бўлган бўлса-да, улар УУАга нисбатан илмий-фантастик ўйинчоқлар сифатида қарашган. Фақатгина Иккинчи жаҳон урушидан сўнг кутблаган давлатлар учувчисиз разведка тизимларини яратиш борасида охири кўринмас пойгага киришган. Ҳар жиҳатдан самарали бўлган УУАни яратиш борасида АҚШ ўтган асрнинг 90-йилларига келибгина амалий натижаларни қўлга киритди ва серияли ишлаб чиқариш орқали етакчиликка эришди. Улар «Чўл бўрони» ҳарбий операциясида ва Югославия компаниясида УУАдан

фойдалангани борасида маълумотлар мавжуд. Дастлабки ишланмалар орқали аэрофотосуратлаш, электрон разведка ва эстафеталаш орқали маълумот йиғилган бўлса, 2002 йилга келиб, «Ал-қоида» халқаро террорчилик ташкилоти етакчиларидан бири ўтирган автомобилни яқсон этиш орқали илк зарбдор УУА пайдо бўлди.

Ҳозирги вақтда ўлчамлари, ташқи кўриниши, парвоз масофаси ҳамда функционаллиги билан фарқ қилувчи кўплаб УУА турлари мавжуд ва улар орқали инсон ресурсини йўқотмаган ҳолда, юқори самарадорликка эришиш мумкин. УУА жанговар сафдан чиққан вазиятда, уни бошқарувчи мутахассис захирадаги УУАни бошқариш фаолиятини давом эттиради. Ҳал этилиши керак бўлган биргина муаммо, юқори малакага эга бошқарувчи мутахассисларни тайёрлашдир.

Шовқинсиз ва шу билан бирга жуда кичик ҳажмга эга бўлган УУА ривожланган ҳаво ҳужумидан мудофаа тизимларига ҳам чап берган ҳолда, қарши томоннинг фронт ичкарасига кириб бориш, ҳаво кенглиklarини назорат қилиш, зарурий пастликларга сездирмасдан тушиш, техник рухсат этилган энг юқори баландликда ҳам юқори аниқликдаги тасвирларни узатиш, қолаверса, мустақил тарзда нишонларни излаш, таснифига қараб ажратиш ва ўта юқори аниқликда яқсон этиш имкониятларига эга.

Ҳажм жиҳатдан бир қадар катта бўлган УУАнинг техник имкониятлари ва бажарадиган тактик вазифалари эса барчани ҳайратга солиши турган гап. Жумладан, Хитой ишланмаси ҳисобланувчи CH-5 русумидаги УУАнинг парвоз давомийлиги 60 соатни ташкил этса, Исроил давлатига тегишли «IAIHeron TP» 45 соат мобайнида ҳаво кенглиklarини назорат қилади. Россия Федерацияси ишланмасидаги S-70 «Охотник» 18 км баландликда соатига 100–1 400 км ҳамда АҚШга тегишли Predator C Avanger эса 15 км баландликда соатига 740 км тезликда ҳаракатланади. Буюк Британия ихтироси ҳисобланувчи BAE Systems Taranis 7 минг кг.гача бўлган юк (ўқ-дори ёки портловчи заряд) кўтариш қобилияти билан 3 500 км масофага қадар жанговар вазифаларни бажариш имкониятига эга.

Барчамиз билган Туркиянинг Bayraktar TB2 русумидаги УУА 150 км учуш масофасида 27 соатлик парвоз давомийлигини сақлаб, 150 кг.гача бўлган юкларни олган ҳолда, 8,2 км баландликда соатига 130–222 км тезликда ҳаракатланади. Bayraktar TB2 ушбу кўрсаткичлари билан юқорида келтириб ўтилган УУАга тенглаша олмас-да, Тоғли Қорабоғ низосида ҳал этувчи «актёр» ролини ижро этганига бутун дунё гувоҳлик қилди.

Юқорида келтириб ўтилган УУАлар фойдаланишдаги кенг имкониятлари сабабли таннархи анчайин юқори бўлса-да, натижалари билан уларга бир қадар тенглаша олувчи арзон нархдаги УУА ҳам мавжуд. Бунга мисол сифатида Эронлик мутахассислар томонидан яратилган «Shahed 129» ва «Shahed 136» русумидаги УУАни келтириб ўтиш мумкин. Тахминларга кўра, мотоцикл моторини «Shahed 136» УУАда двигател сифатида қўллаш орқали, молиявий тежамкорликка эришилган бўлиб, жанговар ҳаракатлар кетаётган майдонларда «Maped» тахаллусини олишга ҳам улгурди. Бироқ мазкур ечим унинг заиф томони ҳам ҳисобланади. Ушбу УУАнинг двигателидан чиқувчи шовқин жуда юқори бўлиб, нишонга йўналиш вақтида янада кучли шовқин чиқаради ва натижада ҳаво ҳужумидан мудофаа тизимларининг мўлжалларига тушиш эҳтимолини оширади. Унутмаслик керакки, танланган нишонни ўта юқори аниқликда яқсон этса-да, ўз номига муносиб равишда «Shahed 136»дан бир маротаба фойдаланиш мумкин. Чунки бош қисмига ўрнатилган портловчи заряд билан нишонга биргаликда бориб урилган «Shahed 136» шу заҳотиёқ жанговар сафдан чиқади.

Шу ўринда савол туғилади, «Shahed 136» нишон билан қўшиб, ўз-ўзини ҳам яқсон қилувчи восита бўлса, ундан фойдаланишдаги самарадорлик нимада? Жавоб сифатида биргина факт, бу ҳам бўлса молиявий тежамкорлик. Яъни анчайин қимматбаҳо ҳисобланувчи Россия ишланмасидаги S-70 «Охотник», Forpost ёки Orion русумидаги бир дона УУАнинг таннархи эвазига ўнлаб «Shahed 136» сотиб олиш мумкин. Сотиб олинган ўнлаб «Shahed 136»дан энг камида икки донасини нишонларга бориб тегиши эса айна вақтдаги жанговар ҳаракатларда юқори натижа кафолати бўлиб қолмоқда.

Энди ўрта ҳамда ўртадан юқори масофадаги нишонларни яқсон этишга мўлжалланган қанотли ракеталар борасида ҳам тўхталиб ўтсак. Қанотли ракета – бу битта учувчи ракета қуроли бўлиб, унинг парвоз йўли қанотнинг аэродинамик кўтарилиши, двигателнинг кучи ва тортишиш кучи билан белгиланади. «Қанотли ракета» атамаси инглизча «cruise missile» атамасининг аналогиси деб қаралиб, парвознинг катта қисми доимий тезликда амалга ошириладиган ва «бошқариладиган» ракеталарни назарда тутати. Ҳа, айнан «бошқариладиган» ракета! Мукаммал ишланмадаги қанотли ракетанинг каллак қисмига электрон тизим ўрнатилган бўлиб, унга душманнинг жойлашув координатаси ва ҳаракат тезлиги ҳақидаги маълумотларни дастурлаш орқали танланган нишонларни юқори аниқликда яқсон қилишга эришиш мумкин.

Қанотли ракеталарнинг асосий афзалиги, айнан унинг бошқарилиш қобилиятида, бироқ уни камчиликлардан холи деб ҳам бўлмайди. Қанотли ракеталар бир марталик фойдаланиш учун мўлжалланган бўлиб, бошқа

ўқ-дориларга нисбатан ишлаб чиқариш қуввати юқори таннархда баҳоланади ва ядровий заряддан ўзга барча портловчи зарядлар билан қўлланилганида нисбатан паст қувватга эга.

Айни вақтдаги жанговар ҳаракатларда қўлланилаётган «Искандер», «Калибр», «Циркон», Х-555, Х-32 ва Х-101 қанотли ракеталари тегишлиги бўйича 10 м.га (1м – товуш тезлиги тартибидан 1 150 км/соатга тенг) қадар бўлган тезликларда ҳаракатланиб, 5 500 км.гача бўлган нишонларни юқори аниқликда яқсон этиш имкониятига эга. Мазкур имкониятлар эътиборга олинган ҳолда, жанговар ҳаракатларнинг илк кунлариданоқ улардан нишонларни ёппасига яқсон этиш амалиётида фойдаланилди. Айниқса, ҳаво ҳужумидан мудофаа тизимларини яқсон этишга катта аҳамият берилиб, ҳаво кенглиklarини назоратга олиш орқали рақиб ҳудудида бевосита инсон бошқарувидаги штурмчи ва бомбардимончи самолётлар ҳамда зарбдор вертолётлардан хавфсиз фойдаланиш назарда тутилди.

Дастлабки ҳаракатларда нишонга тегса-тегмаса ҳам ҳарбий қудрат тимсоли сифатида шунчаки қўлланилган қанотли ракеталардан фойдаланиш айни кунга келиб, энг пасив ҳолатга тушган. Бунинг иттифоқчилар томонидан уларга қарши туриб берувчи ҳаво ҳужумидан мудофаа тизимларининг берилганлиги, захираларни асраш ёки етишмовчилик билан изоҳлаш мумкин. Хулоса қилиш учун тасаввур қилиб кўринг, ҳарбий мутахассислар томонидан аналогиси мавжуд эмас дея афсоналаштирилган 10 млн АҚШ долларига баҳоланган Х-47М2 русумидаги «Кинжал» гипертовушли қанотли ракетаси 10 м тезликда ҳаракатланса-да, рақиб томоннинг ҳаво ҳужумидан мудофаа тизимлари орқали ушлаб қолинганлиги борасида маълумотлар пайдо бўлди. Қолаверса, аниқ бўлмаган маълумотларга кўра, 1 дона ҳажмдаги «Калибр» ракетаси 4–7 млн, Х-555 ракетаси 4 млн, «Искандер» ракетаси 3 млн, Х-101 ракетаси 13 млн ва Х-32 ракетаси 500 минг АҚШ доллари қиёсида баҳоланган. Шу кунга қадар энг кўп қўлланилган «Искандер» қанотли ракетасининг умумий сарфи эса 2 млрд АҚШ долларига тенглашганлиги хусусида маълумотлар мавжуд.

Жанговар ҳаракатларда навбатдаги илм-фан ютуғи ва бир вақтнинг ўзида унинг замонавий таҳдиди сифатида смарт қўл телефонларини келтириб ўтиш лозим. Смарт қўл телефонларидан кундалик турмушимизда фойдаланар эканмиз, жанговар вазиятларда қандай таҳдидларга сабаб бўлишини эса барча ҳам бирдек тасаввур этолмайди. Жанговар ҳаракатларнинг илк кунларидаги реал жанг саҳналари муҳрланган видеороликлар ҳарбий хизматчилар томонидан смарт қўл телефонлари орқали ижтимоий тармоқларга юкланиши кенг кузатилди. Ушбу видеороликлар рақиб томонидан ўрганиб чиқилгач, душманнинг айни вақтда жойлашган ҳудудлари тахмин қилиниб, артиллерия куч воситалари орқали ўққа тутилди. Сафарбар этилган янги чақирилувчиларнинг яқсон этилган казармасини бунга мисол тариқасида келтириб ўтиш мумкин. Видеороликлар юкланмаган тақдирда ҳам томонларнинг радиоэлектрон кураш бўлинмалари кузатувида бўлган ҳудудларда смарт қўл телефонлари орқали сўзлашувларни амалга ошириш рақибнинг жойлашув нуқталарини ошкор этилишига сабаб бўлиб қолмоқда.

Юқорида келтириб ўтилганларни бир сўз билан айтиш мумкинки, айни вақтда давом этиб келаётган икки профессионал армиялар ўртасидаги замонавий жанговар ҳаракатлар локал тус олиб, Қуrollи Кучларимиз офицер кадрларини тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш борасида янги қўлланимларни ишлаб чиқишни тақозо этмоқда.

Майор Меҳриддин МУРОДОВ

Мухаммад Салим махзум тахминан 1820 йилнинг бошларида Гурлан беклиги Полвон Мушрик масжид қавми Хизир элиёп (анҳор)нинг қибла тарафида зиёли оилада дунёга келган. Мухаммад Салим охунднинг боболари асли Қўнғирот қалъасидан бўлиб, найман уруғидан, она томонидан боболари Адҳам махзум бин Омонқули охунд бин Дўст Мухаммад махзум ҳам Қўнғиротдан эдилар. Агар охунд унвонининг йирик диний олим, мударрис эканлигини инобатга олсак, Мухаммад Салим махзум ҳар икки томондан олимлар авлоди эканлиги англашилади.

МУҲАММАД САЛИМ ОХУНД ҚОЗИКАЛОН

Азизлар, тарихимиз не-не азиз олиму уламолар, одил қозию доно давлат арбоблари номлари билан безанган. Ана шундай улуғ зотлардан бири, шубҳасиз, Мухаммад Салим охунд бин Мухаммад Саъид махзум бин Абдуқодир махзум бин Оллоҳшукур охунд бин Муслмонқулидир.

Мухаммад Салим аввал Полвон Мушрик қавми масжиди қошидаги мактабда ўқиди. Сўнг пойтахт Хива шаҳрига йўл олиб, машҳур Оллоқулихон мадрасасида таҳсил олади. Мадраса таълимини аъло даражада ўзлаштириб, Мухаммад Салим охунд номи билан элнинг оғзига тушди. Бироқ кўп ўтмай, баъзи ғаразли кимсаларнинг душманчилиги ортидан Ватанидан ҳижрат қилишга мажбур бўлади. Мухаммад Салим охунд Гурлан беклигига келиб, ёнига бир йўлдош топиб, Бухорои Шарифга йўл олади.

Улар Бухорога кўп қийинчилик билан етиб келиб, бир қабристоннинг шайх хонақоҳида яшай бошлайдилар. Бегона юртда муносиб иш топа олмай, тезда бор бисотини сарфлайдилар. Ҳатто кундалик таомга ҳам пуллари тугаб, шериги билан мардикорликка чиқадиладар. Шериги ҳамма қатори қўлига кетмон, бел ушлаб турса, Мухаммад Салим

охунд қўлига қалам ва довот тутиб туради. Шунда мардикор излаб келган бойлар унинг қўлидаги қалам ва довотни кўриб, қўлингдан нима иш келади дейди. Мухаммад Салим охунд ҳуснихат ва саводли эканлигини айтади. Шундан сўнг бир давлатманд киши Мухаммад Салим охундни уйига олиб бориб, фарзандларига таълим беришга ёллайди.

Мухаммад Салим охунд бир миқдор пул жамғаргач, Қўқалдош мадрасасидан ҳужра олади ва шу мадрасада ўқий бошлайди. У қисқа муддатда мударрисларнинг назарига тушиб, мадрасанинг бошланғич талабаларига ҳам дарс бера бошлайди. Мухаммад Салим охунд Қўқалдош мадрасасининг мударриси сифатида фаолият олиб бора бошлайди.

1860-йилларнинг сўнги. Чор империяси Туркистон заминига ўзининг қуюқ пардасини тортган онлар. Шундай кунларнинг бирида Хива хони Мухаммад Раҳимхон Феруз Бухорои Шарифга меҳмонга боради. Амир Музаффар зиёфатида Мухаммад Раҳимхон Феруз Бухорода танилиб улгурган хоразмлик Мухаммад Салим охунднинг таърифини эшитади. Хон индамайди. Эртаси куни вазир ҳам ўз хонадонидида хонга зиёфат беради. Бу суҳбатда ҳам Мухаммад Салим охунд ҳақида яхши гаплар айтилади. Бироқ хон яна индамайди. Кейинги зиёфатда ҳам яна шу гап айланади. Мухаммад Раҳимхон меҳмондорчиликни якунлаб, Ватанга қайтиш арафасида олдига Мухаммад Салим охундни олиб келишларини буюради. Алоҳида суҳбатда хонга унинг ўзини тутиши, қатъияти ва аини пайтда илму одоби жуда маъқул бўлади. Мухаммад Раҳимхон Феруз Мухаммад Салим охундни юртга олиб кетишини айтади. Шунда Мухаммад Салим охунд хондан бу ерда шунча йилдан бери орттирган дўстларим, талабаларим бор, деб бироз мухлат сўрайди. Хон 10 нафар навкар қолдириб, уларга Мухаммад Салим охундни Хивага олиб боришни буюради. Мухаммад Салим охунд дўст биродарлари билан хайрлашиб, навкарлар билан дарё орқали қайикда Хива сари йўлга чиқади. Йўлда бетоб бўлиб қолади. Дарё ўртасидаги оролда ўтов тикиб, бир неча кун дам олиб, даволангач яна йўлга чиқади.

Мухаммад Салим охунд уйига келганида ота-онаси аллақачон оламдан ўтиб кетганди. Яқинлари унинг ўзидан ҳам узоқ йиллар хат-хабар бўлмагач, вафот этган деб ўйлашган экан. Охундни ота ҳовлисида аммаси ва жияни Юсуфбой кутиб олади. Кейинчалик у Гурлан беклигидаги ерларнинг иш бошқарувчиси бўлади.

Мухаммад Салим охунд Хивага қайтиб келгач, хон уни 1870 йилнинг сўнгида пойтахт Хива шаҳри раиси лавозимига тайинлайди. У ижарада туриб, шаҳарда шариат қонун қоидалари, диний ибодатлар, расм-русумлар ижросини одиллик билан назорат қилди. Шунингдек, болаларнинг ўз вақтида мактабга қатнаши, талабалар турмуши, бозорда савдогарларнинг харидорларни алдамаслиги учун тош-тарозини муттасил текшириб борди. Мухаммад Салим охунд ушбу масъулиятли вазифада икки йилга

яқин ишлаганидан сўнг хондан дам олишга рухсат олиб, яна Гурланга келади. Гурландан Юмиртоғдаги Эшонёпга машҳур Жуманиёз эшонникига зиёратга боради. Жуманиёз эшон жуда ёш вақтидан тариқат йўлига кирган, сўнг Хивада мадрасаларда таҳсил олиб, эшон рутбасини олган эди. Мухаммад Салим охунд бир неча кун меҳмон бўлгач, кетиш учун рухсат сўрайди. Эшон бобо меҳмонга рухсат бермай, яна бир муддат олиб қолади ва илму урфдондан, турли шаръий масалалардан суҳбатлар қуради. Мухаммад Салим охунд Гурланга қайтар экан Жуманиёз Эшон бобо изидан унга қизини турмушга бериш учун совчи юборади. Мухаммад Салим охунднинг ўз уйи йўқ эди. Шундан сўнг у анҳорнинг орқа томонидан ўзи учун эшон бобо кўмагида иморат солади.

Мухаммад Салим охунд шу тариқа уйланиб, Хивага қайтади. Хон уни мамлакатнинг бош қозиси – қозикалон лавозимига тайинлайди. Хива шаҳридан унга иморат беради. Албатта, дастлаб сарой аҳли ва Хива аъёнлари зайхонадан чиққан одамдан қозикалон бўладими деган гапларни ҳам тарқатишади. Гурлан беклиги хонлиқнинг анча чет қисми бўлиб, дарё бўйида кўллар кўп пастқам ерлар бўлганлиги учун пойтахтликлар уни зайхона (зах) деб аташган. Бироқ Мухаммад Салим охунд ўзининг адолати, илму заковати билан қисқа муддатда элнинг эътиборини қозонди. Унинг таърифи ҳатто хонлиқнинг жуда узоқ чўлларида яшаган туркман сардорларининг ҳам қулоғига бориб етди. Шу тариқа Мухаммад Салим охунд умрининг охирига қадар қисқа танаффуслар бўлса-да, хонлиқнинг қозикалони вазифасида иш олиб боради.

1873 йил. Узоқ тайёргарликдан сўнг Чор Россияси қўшини фон Кауфман раҳбарлигида улкан қўшин билан хонлиқ ерларига ҳужум уюштиради. Хориждан ҳеч бир ёрдамни ололмаган, аксинча хонлиқнинг азалий мудофаа қўрғони бўлган қондош туркман сардорларининг ҳам хиёнатидан хабар топган Мухаммад Раҳимхон Феруз мудофаани ташкил эта олмади. У тушкунликка тушиб, пойтахтни тарк этади. Шундай бир вақтда Мухаммад Салим охунд қозикалон бир гуруҳ оқсоқоллар билан фон Кауфман ёнига йўл олади. Музокаралар олдида қозикалонга душман орасида фаол бўлган бир кишининг юзи иссиқ кўринади. Яхшилаб разм солиб, унинг Бухоро мадрасасида ўзи ўқитган татар миллатига мансуб талабаларидан бири эканлигини эслайди. Сўнг уни ёнига чақириб, «Тақсир, сизни илм учун ўқиган деб ўйласам, сиз душманнинг бир айғоқчиси бўлган экансиз-да», деб даkki беради. Орага иймон ва исломни қўйиб, унинг тилмочлигида фон Кауфман билан 3-4 соатлик музокара олиб боради. Суҳбат асосан, хонлиқнинг бошқаруви, қарам давлатнинг иқтисодий, ҳуқуқий аҳволи, муслмонларнинг дин эрки ҳақида бўлди. Шундан сўнг хонга учраб, унга тасалли бериб, хонни рус генерали билан музокарага кўндиради. Шу тариқа Гандимён шартномаси имзоланди...

Мухаммад Салим охунд фаолияти вақтида бир мерос мулкни хоннинг ҳисобига ўтказиш учун хоннинг вакили муҳр бостириб, тасдиқлатиш мақсадида қозихонага келади.

Охунд хужжатлар билан танишиб, асло муҳр босмаслигини айтади. Шунда хон вакили хоннинг ўзи тайинлаганини шаъма қилади. Қозикалон у ҳолда ҳам муҳр босмаслигини айтиб, қайтариб юборади. Вакил дарров хоннинг олдига бориб, қайтариб юборганлигини еткази. Хон қаттиқ тайинлаб, яна Мухаммад Салим охунд қозикалон олдига юборади. Вакил яна қуруқ қайтади. Шундан сўнг Мухаммад Раҳимхон қозикалонни олдига чақириб, «гашир гўттини бунга бос!» (сабзининг таг қисми, яъни қозикалон муҳрини назарда тутиб) деб ҳукм қилади. Шунда Мухаммад Салим «агар мени гашир гўтти учун сақлаб қўйган бўлсанг, ол» деб муҳрни хоннинг олдига ташлаб, чиқиб кетади. Қозикалоннинг бу масалада жуда қаттиқ турганлигининг сабаби биринчидан, кейинги вақтларда ким хоннинг фойдасига мулк қўшса, унга ҳам маълум фоиз ажратилиши қондаси киритилган, айрим очкўз қози ва мирзолар фойда илинжида меросхўри аниқланмаган мулкларни чуқур текширмасдан хон ҳисобига ўтказишга ҳаракат қила бошлаган эди. Иккинчидан, қозикалон бу ҳужжатларда кўрсатилган кампирнинг бир қизи бўлиб, эрга тегиб, тинчиб кетган бўлса-да, мулкка эгалик даъво қилиш ҳуқуқи борлигини билар эди. Гурлан беклигидаги мирза ва қозилар уни билмасдан, чол-кампирдан қолган мол-мулкни хоннинг фойдасига киритиш учун ҳужжат тўғрилаб, хоннинг олдига олиб боришган эди.

Хивада қозикалон хон билан уришиб қолди, деган гап жуда тез тарқалади. Воқеадан оддий Хива халқи қаттиқ ташвишга тушган бўлса, кечагина уйда хизмат қилиб, рўзгорига қарашиб, ўзини яқин тутган айрим кимсалар кўчасига ҳам қайтиб кўяди. Улар кўчадан ўтсам, уйи олдига борганимда уйдан бири чиқиб қолса, салом берсам, буни айғоқчилар хонга етказса, менинг ҳам бошим кетади деб кўрқиниб эди.

Мухаммад Салим охунд Тахтакўпирга бориб, Қорақум ҳазратга қўл бериб, эшонлик рутбасини қабул қилади. Қорақум Ҳазрат эшон унга ўз ўғлини ўқитишни топшириб, иккинчи қаватда дарс беришини тайинлайди. Мухаммад Салим охунд сиздан юқорига чиқмайман деб узрини айтса, шунда сизларни ҳеч ким безовта қилмайди дейди. Орадан бир ойлар ўтганидан кейин ҳазрат тонг билан уларнинг олдига чиқиб, бугун бир хушxabар келишини айтади. Мухаммад Раҳимхон Феруз ўғли Афсандиёрхон тўрага «Бор, устозингни олиб кел!» деб буюрган экан. Устоз дейишига сабаб Афсандиёрхонга диний таълимни шахсан Мухаммад Салим охунднинг ўзи берган эди.

Мухаммад Салим охунд хон тайинлаган бўлса ҳам бормаслигини айтади. Шунда Ҳазрат эшон сиз хонга эмас халққа, хонликка кераксиз, деб дуои фотиҳа билан жавобини беради. Мухаммад Салим охунд қозикалон Кўшкўпирнинг қумидан ўтаркан, бутун Хива халқи уни кутиб олишга чиқиб турганини кўради. Ҳатто Дишанқалъа дарвозаси олдига хон ҳам пешвоз чиқиб турган эди. Хон қозикалондан ҳол-аҳвол сўраб, эшонлик рутбасини муборакбод этади ва қозикалонликда давом этишига рухсат бериб кузатади. Шундан сўнг Мухаммад Раҳимхон Феруз қозикалонга ортиқча буйруқ

бермасликка, унинг ишларига аралашмасликка ҳаракат қилади.

Мухаммад Салим охунд 1900–1905 йиллар Хивада 16 та хужра, бир дарсхона, ҳовлисида битта қудуқ ва бир номозхонадан иборат мадраса қурдириб, ишга туширади. Мазкур Қозикалон мадрасаси ислом ҳуқуқи бўйича мутахассис фақиҳларни етиштиришга ихтисослаштирилган эди. Боиси Чор империясининг ярим мустамлакасига айланиб қолган хонликда турли мулкӣ даъволар ва динимизга зид бидъат хурофотлар ҳам авж ола бошлаганди. Шундай бир шароитда жамиятда ислом ҳуқуқи даражасини ошириш муҳим эди. Мадрасадан кўплаб одил қозилар, раислар, билимдон мирзолар етишиб чиқди. Мухаммад Салим охунд қозикалон қанчалик банд бўлмасин, мударрисликни қўймади, талабалар таълимидан узоқлашмади. Унинг мингдан зиёд шогирди бор эди.

Чор маъмурларининг фитналари оқибатида Хива шахри XX аср бошида бир неча маротаба туркман сардорларининг ҳужумига учрайди. Шаҳар ишғол қилинганда Хива халқи – аёл-қизлар, болалар Мухаммад Салим охунд қозикалон яшайдиган кўчага кириб яширинишади. Боиси жанг олдидан туркман сардорлари ўз навкарларига қозикалоннинг уйига, кўчасига ҳам қайтиб кўяди деб буюрган эдилар. Туркманлар Хивага ҳужум қилганида кўплаб қимматли мол-мулкларни, бир қанча одамларни, катта тўпни, ҳаттоки хон Мухаммад Раҳимхоннинг энг яқин одамларини ҳам ўзлари билан гаров сифатида олиб кетадилар. Уруш тинчигач, қозикалон бир вазир билан Туркманлар сардори Жунаидхон ёнига боради. Музокарада аввал гаровдаги одамларни, сўнг хон аъёнларини, кейин ҳайит ва байрамларда тўп отиб, халқни огоҳ этиш керак, деб ўша эски тўпни сўрайди. Жунаидхон Мухаммад Салим охунд қозикалоннинг сўзларини тинглаб, барчаларини Хивага беэиён қайтаради.

Мухаммад Салим охунд қозикалон хонликда адолатни сўраб, қирқ йилга яқин иш олиб борди. Биров-бировга ноҳақ зулм ўтказолмади, мулк талон этилмади. Ҳатто хонни ҳам бу масалада аямайдиган қозикалон даргоҳи Хива халқининг адолат кўрғонига айланиб қолди.

Мухаммад Раҳимхон Баҳодирхон соний-Феруз 1910 йил вафот этгач, Афсандиёр тўрани хон қилиб кўтарилишида иштирок этди. Марҳум хоннинг жаноза намозини ўқиди. Шундан сўнг Мухаммад Салим охунд Афсандиёрхон ҳузурида ўз сўрови асосида қозикалон мансабидан истеъфо берди. У 1916 йилнинг бошида 90 ёшдан ўтиб вафот этади. Уни халқ юксак эҳтиром билан Хивадаги давлат амалдорлари, хўжалар қўйиладиган муборак Шоҳи Мардон қабристонида дафн этади.

Мухаммад Салим охунддан олти нафар фарзанд қолган. Тўнғич ўғли «Ёш хиваликлар» партияси етакчиларидан бўлган Бобоохун (Мухаммад Карим) Салимов алоҳида мавзудир. Иккинчи ўғли Имомаддин охунд, учинчи ўғли Низомаддин охунд, тўртинчи ўғли Иноят охунд, қизлари Уллижон ва Соадатжон эди. Албатта, ўғилларнинг барчаси мадраса таҳсилини кўрган олим, ориф инсонлар бўлиб етишган ва

хон замонларида Мухаммад Аминхон, Қозикалон мадрасаларида мударрис, охунд бўлиб ишлаганлар.

Шўро тузуми ўрнатилиши билан уларга нисбатан таъқиб ва тазйиқлар ортиб борди. Айниқса, 1924 йилдан советлар мадрасаларнинг вақф ерларини, бой, ўзига тўқ хонадонларнинг молу мулкларини тортиб ола бошлади. Шу вақтдан охунд авлодларининг ҳам Хива, Қўшкўпир ва Гурландаги ерлари тортиб олинади. Фақатгина тирикчилик учун озгина ер қолдирилади. 1927 йилда Имомаддин охунд, Низомаддин охунд, Иноят охундлар устидан суд ташкил қилиниб, мавжуд 60 таноб ерлари тортиб олинади ва 3 000 сўм жарима солинади. 1929 йилда Бобоохун Салимов ўлдирилгач, Имомаддин, Низомаддин, Иноят охундлар оғасининг йил ошига Юмиртоғ этагидаги Эшонёп қишлоғига боришади. Авазхўжа уламо Бобоохун Салимовга йил оши берган кун Имомаддин охунд олиб кетилди ва қайтиб уйига келмади. Ундан Садраддин, Отамахсум, Зоҳид, Азизпошша каби фарзандлар қолади.

Низомаддин охунд хонлик даврида Мухаммад Аминхон, Қозикалон мадрасаларида мударрис, охунд бўлиб ишлаган маърифатли уламо эди. Шўро даврида эса умр бўйи таъқиб остида яшади. Гурланда, Хивадаги мактабларда муаллимлик қилар, айна пайтда тез-тез Урганч, Хива турмаларига ташлаб ҳам туришарди. 1938, 1942, 1948 йилларда ҳам маълум муддат асоссиз ёлғон айбловлар билан «халқ душмани» дея қамоқда сақлашади. Ҳатто 1942 йили уни Тошкентга ҳам олиб кетмоқчи бўлишади. Бироқ исботсиз айбловлар билан суткалаб ушлаб тургач, «воҳада яшамаслик» шарти билан қамоқдан бўшатиб юборилади. Низомаддин охунд 1957 йилгача Юмиртоғдаги Эшонёп қишлоғида яшаб, сўнг Гурланга кўчиб келади. Афсуски, яна тинч қўйишмайди. 1962 йили уни «келиб чиқиши диндор» деган айблов билан таъқиб қилишади. Низомаддин охунд 1970 йил 81 ёшида вафот этади. Унинг турмуш ўртоғи Саодатжон онадан Қодирберган, Хуршидпошшо, Зайнаб, Ҳадича сингари фарзандлари қолган.

Мухаммад Салим охунднинг тўртинчи фарзанди Иноят охунд ҳам мадрасада таҳсил олиб, Хива, Гурлан мактабларида ўқитувчилик қилади. Иноят охунд 1935 йил қамоққа олинди, икки йил давомида Тошкентда, шундан сўнг Мурманскка юборилади. 1940-йиллар соғлиғи ёмонлашганлиги туфайли уйига қайтарилади, 1941 йил вафот этиб, Юмиртоғдаги Саломат бобо қабристонида дафн этилади. Иноят охунднинг аёли Адилпошша аядан Сирождиддин, Файзраҳмон деган ўғиллари қолган. Қозикалоннинг Уллижон исмли қизи Мухаммад Раҳимхон Ферузнинг ўғли Ибодулло тўрага турмушга чиққан. Аммо тўлғоқ вақтида вафот этади. Саодатжон исмли қизи эса турмушга чиқмай, оға-иниларининг фарзандлари тарбияси билан шуғулланиб, 1951 йилда вафот этган...

Дарҳақиқат, Хоразм хонлигининг машҳур қозикалони Мухаммад Салим охунднинг шарафли умр йўли ва унинг авлодларининг суронли йиллардаги турмуши шундай изтиробли кечган эди. Мухаммад Салим охунд Қозикалон мадрасаси 1992 йилдан буён давлат санъат музейи сифатида фаолият кўрсатмоқда.

Баҳром ИРЗОЕВ,
тарих фанлари бўйича
фалсафа доктори

Ўзбекистон Республикаси миллий хавфсизлигини таъминлашга доир принцип ва ёндашувлардан келиб чиқиб, мамлакатимизнинг ҳарбий соҳадаги сиёсатини очик намоён қилиш орқали кенг жамоатчиликнинг ҳарбий соҳага доир ахборотларга бўлган эҳтиёжини қондириш бугунги медиамаконнинг долзарб вазифаларидан ҳисобланади.

Бугунги тезкор замон Президентимиз, Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони томонидан имзоланаётган ҳарбий соҳага оид фармон ва қарорлар ижросини таъминлаш халқ ва армия ўртасида ишончли мулоқотни йўлга қўйиш, ҳарбий ислохотлар ҳақида тезкор, холис ва тўлиқ ахборот етказиш, миллий армиямиз фаолияти очиклиги ва шаффофлигини таъминлаш, шунингдек, буюк аждодлар ва миллий қаҳрамонлар ҳақида ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашга қаратилган медиамаҳсулотларни тайёрлаш, қўшинлар фаолиятининг оммавий ахборот воситаларида мунтазам ёритилиши самарадорлигини тубдан яхшилаш ишларини сезиларли даражада оширишни тақозо этмоқда.

Ўтган даврда Мудофаа вазирлиги Ахборот ва оммавий коммуникациялар департаменти томонидан миллий армиямиз фаолиятининг очиклигини таъминлаш, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш мақсадида республика оммавий ахборот воситалари билан ўзаро ҳамкорликда қатор ишлар амалга оширилди.

Айни кунларда ҳам мудофаа вазирининг ахборот сиёсати масалалари бўйича маслаҳатчиси – матбуот котиби, Мудофаа вазирлиги Ахборот ва оммавий коммуникациялар департаменти бошлиғи полковник Отабек Юлдашев раҳбарлигида Президентимиз, Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони, ҳукуватимиз ҳамда Мудофаа вазирлиги раҳбарияти томонидан қўйилган вазифалар, миллий армиямизда кечаётган ислохотларни ОАВ орқали тезкор ва шаффоф етказиш ишлари давом этмоқда.

Департаментнинг шу кунгача фаолиятини таҳлил қиладиган бўлсак, аввалги ҳолатга кўра, давлат ва нодавлат телерадиоканалларида, электрон ва босма оммавий ахборот воситаларида, Uza.uz, Kun.uz, Daryo.uz, Gazeta.uz каби ахборот сайтлари ва бошқа ижтимоий тармоқларда ҳарбий мавзудаги хабар ва янгиликлар, Қуролли Кучларимиз фаолиятига оид муҳим воқеаларнинг кенг ёритилиши, блогерлар билан ҳамкорлик алоқалари сезиларли даражада ошди.

«O'zbekiston 24» ва «O'zReport» телеканалларида ташкил этилаётган матбуот анжуманларида жонли эфир орқали ҳарбий ислохотлар ва ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясига доир янгиликлар мунтазам равишда ёритиб келиняпти.

Мониторинг натижаларига кўра, Facebook, Instagram, Telegram, Twitter, YouTube ва бошқа интернет тармоқларида кунига 10 га яқин медиамаҳсулот жойлаштирилаётганлиги тўғрисида умумий фойдаланувчилар сони бир неча мингга кўтарилди.

Бугунги ахборот маконида куч тузилмалари, ҳарбий жамоалар ва кенг аҳоли, айниқса ёшларнинг хоҳиш ва истакларини, ҳарбий соҳадаги ислохот ва ўзгаришларга бўлган муносабатларини ўрганиш Ахборот ва оммавий коммуникациялар департаментининг муҳим вазифаларига киради. Бу борада журналистлар, мухбирлар, блогерларнинг ҳарбий қисм ва муассасаларга пресс-турларини ташкил этиш, ижтимоий сўровномалар ўтказишга кўмаклашиш, улар ўртасида вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ижодий танловлар ўтказиш, ҳарбий жамоаларнинг халқаро ҳарбий мусобақалардаги иштироки, ютуқларининг кенг ёритилишини таъминлаш, Мудофаа вазирлиги қўшинларида «Мен ғолиб!» шиори остида ўтказилаётган жанговар тайёргарликка доир танлов ва мусобақаларни, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш борасидаги тадбирларни кенг тарғиб қилиш ишлари режа асосида бажариб келинмоқда.

«VATANPARVAR» БИРЛАШГАН ТАХРИРИЯТИ

Ўзбекистон Республикаси мудофаа ишлари бўйича вазири – Миллий гвардия қўмондонининг 1992 йил 19 июндаги буйруғига биноан, вазирлиқнинг марказий матбуот органи «Vatanparvar» газетаси 1992 йил 24 июндан оқ-қора рангда, ҳафтасига уч марта чоп этила бошлаган. 2005 йил 48-сонидан тўлиқ рангли саҳифаларда, 2009 йилнинг 1-сонидан ҳафталик газета сифатида нашр қилина бошлади.

«Vatanparvar» бирлашган тахририятида 1993–2020 йилларда полковник Ирисмуҳаммад Абдукаримов, подполковник Камил Мирғалаутдинов, полковник Алижон Сафаров бош муҳаррирлик қилган. 2020 йилдан буён подполковник Аҳрор Очилов бирлашган тахририят бошқармаси бошлиғи сифатида фаолият юритиб келмоқда. Тахририятда Худойназар Жуманазаров, Комил Жабборов, Ярослав Корука, Хайридин Зайнолов, Абдураззоқ Обруев, Азимбек Усмонов, Бахтиёр Жўраев, Аҳрор Абдурахмонов, Аблай Камолов, Ёшин Ҳақимов, Алибек Омонтурдиев каби ўнлаб тажрибали ҳарбий журналистлар фаолият юритган.

2014 йилнинг 20 ноябрида «O'zbekiston armiyasi» журналі давлат рўйхатидан ўтказилиб, 2015 йилдан 60 саҳифали журнал чоп этила бошлади.

Бирлашган тахририят ходимларининг 1 нафари (Абдураззоқ Обруев) «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист» унвони, 1 нафари (Ирисмуҳаммад Абдукаримов) «Жасорат» медали, 8 нафари (Алижон Сафаров, Камил Мирғалаутдинов, Ярослав Корука, Азимбек Усмонов, Аҳрор Очилов, Пўлат Сайдивалиев, Зул-

ЎЗБЕК ҲАРБІЙ МАТБУОТИ

фия Юнусова, Гулнора Ҳожимуродова) «Шухрат» медали билан тақдирланган.

«Vatanparvar» бирлашган тахририяти 2009 йил «Эътироф» танлови ғолиби, 2014 йил «Олтин қалам» халқаро танловида 2-ўрин соҳиби, 3 нафар ходими (Алижон Сафаров, Инобат Иброҳимова ва Баҳром Абдурахимов) «Олтин қалам» халқаро танловининг ғолиби бўлган.

Тахририятнинг 2 нафар ходими (Жамшид Ниёзов ва Гулнора Ҳожимуродова) «Йилнинг энг фаол журналисти» танлови ғолиби, 2 нафар ходим (Расул Жумаев ва Тимур Нарзиев) «Йилнинг энг фаол спорт журналисти», дея эътироф этилган. Шунингдек, тахририят 2012 йили «Ватан азиз, жасорат мангу», 2013 йил «Энг улуг, энг азиз» танловларида матбуот йўналишида ғолиб ва совриндорликка эришган.

2012–2022 йилларда «Vatanparvar» кутубхонаси сериясида «Буюк аждодлардан мерос муқаддас Ватан», «Оила – ҳаёт гултожи», «Ахборот-психологик хуружлар ва таҳдидлар», «Ватан омон бўлсин!», «Қалқон қўшиғи», «Мангу жасорат», «Ўзбекистон армияси объектив қаршисида», «Армия билан ҳамқадам, ҳамнафас, ҳамфикр» номли китоблар (жами 11 500 нусхада) чоп этилиб, Мудофаа вазирлиги қўшинларига тарқатилди.

МУДОФАА ВАЗИРЛИГИ ҲАРБІЙ СТУДИЯСИ

Мудофаа вазирининг 1995 йил 11 декабрдаги директивасига мувофиқ, вазирлиқнинг ҳарбий студия бўлими ташкил этилган ва унга Ўзбекистон МТРК «O'zbekiston» телеканали билан ҳамкорликда «Ватанимга хизмат қиламан» кўрсатувини тайёрлаш вазифаси юкланган. 2006 йилнинг апрель ойида «Ватанимга хизмат қиламан» кўрсатувининг номи «Ватанпарвар» номига ўзгартирилган. 2006 йилнинг май ойидан кўрсатув Ўзбекистон МТРК «Yoshlar» телерадиоканали орқали эфирга узатила бошлаган.

Ҳарбий студияга ўтган йилларда подполковниклар Комил Жабборов, Расул Жумаев раҳбарлик қилган. Айни пайтда студия негизида ташкил этилган ахборот медиа бошқармасига полковник Алишер Бабаханов бошчилик қилиб келмоқда. Студияда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, кино ва телевидение режиссёри Шавкат Маҳбубов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Шухрат Қаюмов, Ўзбекистон-

да хизмат кўрсатган маданият ходими Абдулла Матназаров, Фурқат Эргашев, Владимир Демаков, Юсуф Исаев каби ўз касбининг устаси бўлган режиссёр, суҳандон, муҳаррир, тасвирчи ҳамда видеомонтаж усталари хизмат қилган.

Ҳарбий студия мамлакатимиздаги барча давлат ва нодавлат теле ҳамда радиоканаллар билан ҳам узвий ҳамкорликни йўлга қўйиб, мудофаа йўналишида лавҳа, очерклар, жумладан «Спорт» телерадиоканали билан ҳамкорликда «Шижоат» (2006 йилдан) ва «Военное дело» (2004–2018 йиллар) телекўрсатувлари, «Ўзбекистон» радиоканалида «Ватан ҳимоячилари», «Ёшлар» радиоканалида «Ватан ҳимоясида» ва «Аскар мактублари», «Тошкент» радиоканалида «Ҳарбий бурч» ва «Ватанпарвар» ешиттиришлари тайёрланишини йўлга қўйди.

Ислохотлар доирасида 2018 йил 19 февралдан Мудофаа вазирлиги ҳарбий студияси негизида Қуролли Кучлар медиа маркази, 2019 йил 8 апрелдан Қуролли Кучлар медиа маркази ва «Vatanparvar» бирлашган тахририяти штат бирликлари асосида Мудофаа вазирлиги Ахборот ва оммавий коммуникациялар департаменти, барча ҳарбий округларда матбуот хизматлари ва веб-сайтлари ташкил этилди.

Бугунги кунда Мудофаа вазирлиги Ахборот ва оммавий коммуникациялар департаментида режиссёр, муҳаррир, мухбир, тасвирчи, видеомонтаж устаси, фотомухбир, веб-дизайнер, мусахҳиҳ каби 60 дан ортиқ ижодий ва техник ходим фаолият юритиб, давлат мудофаа сиёсатини, ҳарбий-ватанпарварликни кенг тарғиб этиб келмоқда.

1992 йил мамлакатимиз аҳолисига миллий армиямиз ҳақидаги маълумотлар фақатгина «Vatanparvar» газетаси орқали етказилган бўлса, 2020 йилга келиб, газетадан ташқари, «O'zbekiston armiyasi» журналі, Мудофаа вазирлиги ва ҳарбий округлар расмий веб-сайтлари, 6 та ижтимоий тармоқдаги саҳифалар, Telegram мессенжеридagi каналлар, телевидение йўналишида «Vatanparvar», «O'zbekiston armiyasi», «Armiya sporti» кўрсатувлари орқали халқимиз давлатнинг мудофаа соҳасидаги сиёсати билан хабардор бўлмоқда.

Фурқат ЭРГАШЕВ

Анвар ОБИДЖОН:

– Ўғлим хизмат қилаётган ҳарбий қисм бошлиғи номидан Олтиариққа хат келди. Унда «Ўғлингиз Бобур намунали хизмат қилмоқда, шундай фарзандни тарбиялаб етиштирганингиз учун миннатдорлик билдирамиз» деган мазмунда ташаккурнома битилган эди.

Шу мактуб баҳонасида қисмга бордим, ўғлимни кўрдим, шарт-шароитлар билан танишдим.

Ҳаммаси жойида, деса бўлади.

Ётоқ олдидаги салқин майсазорда командир билан ўғлим ҳақида суҳбатлашиб турганимизда, тушлик қилиб қайтаётган аскарлар сафи кўзга чалинди. Қайрилиб, кенг сақичйўлга чиқишгач, тўқ қоринга шўх қўшиқни бошлаб юборишди. Тинглаб кўрсам, оҳанги ўша – ўзимиз билган «Катюша»ники-ю, сўзлари ўзбекча, мазмуни ҳам бошқа.

Биз, зиёлилар бу муҳим жабҳага, айниқса ҳозирги даврга алоҳида меҳр ва эътибор билан қарашимиз,

нафақат қўшиқлар, балки уларни Спитамен, Амир Темур, Мангуберди, Бобур каби туркий саркардаларимиз номига муносиб жангчилар қилиб тарбияловчи асарлар ёзиб беришимиз жуда-жуда зарурлигини ҳис этдим.

Биз, адиблар мустақилликнинг асл жонбозлари эканимизни ҳеч ким инкор этолмайди. Аммо мустақиллигимиз посбонлари бўлган ҳарбийларимиз олдида ҳануз қарздор бўлиб қолаётганимизни ҳам тан олишимиз лозим. Ватанни сўзнинг ўзи билангина ҳимоя қилиб бўлмаганидек, тўлақонли ватанпарварни ҳам сўзнинг қудратисиз шакллантириш амримаҳолдир.

«Vatanparvar» 63-сон, 1994 йил 17 май

**Подполковник
Д. ПЎЛАТОВ хотираларидан:**

– Мустақилликка эришган йилларимиз ҳарбий қисмларда жанговар шайлик, жанговар навбатчилик, чегараларимиз мустаҳкамлиги, ҳарбий техникалар бутлиги ва соз ҳолатини сақлаб қолиш энг асосий вазифалардан бири эди. Чунки бошқа миллатга мансуб айрим ҳарбий хизматчилар ўз юртларига қайтиш илинжида юришар эди. Улар орасида ғаламислари керакли ҳужжатларни йўқ қилиш, техникаларни ишдан чиқариш, захира моддий қисмларни ўғирлаш ва сотиш ишлари билан машғул бўлганлари ҳам бор эди. Бўлинмада офицерлар кам қолганда, жанговар навбатчилик ва қоровул хизматини ўташ, аскарларга таълим-тарбия бериш

мард ўзбек ўғлонлари томонидан бажарилганлигини эсдан чиқариб бўлмайди.

Ўшанда юртимиздан кетаётган айрим ҳарбийлар: «Қўлларингдан ҳеч вақо келмайди, жанговар техникаларинг бузилса, созлай ололмайсанлар, жанговар вазифани бажариш у ёқда турсин, ҳаттоки техникаларни ишлатолмайсанлар, чегараларингдан душман самолётлари хоҳлаганча учиб ўтади ва билган ишларини қилиб юради», деган сўзларни айтган эдилар. Ўшалардан бири орадан йиллар ўтиб, меҳмон бўлиб келди. У биз билан суҳбат қилиб, эришган ютуқларимиз, ҳозирги жанговар ҳолатимизни кўриб, қўлини кўксига қўйди. «Йигитлар, сизларга қойилман!» деди.

«Vatanparvar» 32-сон, 2016 йил 5 август

**Истеъфодаги подполковник
Комил ЖАББОРОВ
хотираларидан:**

– Мудофаа вазирлигининг ўз матбуот органи тузилиши тўғрисида 1992 йилнинг март ойларидан гап юрган бўлса-да, биз бу масъул қадамга ҳали тайёр эмасдик. Фурсати етиб, Ўзбекистон мудофаа вазири Рустам Ўрмонович Аҳмедовнинг «Vatanparvar» газетасини ташкил этиш тўғрисидаги буйруғи чиқди. «Vatanparvar»нинг биринчи сонини чоп этишга пухта тайёргарлик кўришининг иложи бўлмади. У пайтларда ҳозиргидай компьютерлар йўқ эди. Матн линотип деган аппаратда қатор-қатор терилиб, кейин мақола сифатида жамланарди. Расмлар бўлса темирда, турли хил кимёвий моддалар билан ишлов бериш орқали тайёрланарди. Биринчи саҳифада «Vatanparvar» номи ёзилишининг бир қанча вариантини ишлаб чиқиб, энг маъқулини тасдиқлаб олдик ва ўша асосда клишесини, яъни темир андазасини тайёрлатдик. Тўғриси,

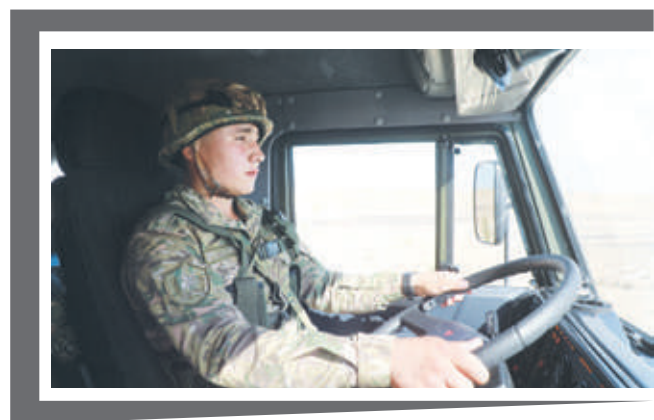

газетанинг маъно-мундарижасини бутунлай ўзгартиришга имкониятимиз чекланганди, чунки ижодий ходимлар етишмасди. Бир ҳафтада беш марта чоп этиладиган газета устида техник ходимлардан ташқари беш-олти мухбир ишларди.

«Vatanparvar»нинг биринчи сонини босмаҳонага тунда, соат иккиларда жўнатдик. Чарчаганимизга қарамай бор нарсани столга чиқариб, дастурхон тузадик, ғарибгина бўлса-да, байрам қилдик. Бу бизнинг ўзига хос ғалаба кунимиз эди.

«Vatanparvar» 25-сон, 2021 йил 25 июнь

AMALIY KO'NIKMALAR SHAKLLANTIRILDI

**Shimoli-g'arbiy harbiy okrugda muddatli
harbiy xizmatni o'tayotgan askarlar
amaliy ko'nikmalarini maxsus-taktik
mashg'ulotlarida mustahkamlamoqda.**

Nukus shahrining "Otchopar" maydonida garnizonda joylashgan harbiy qismlarda haydovchi vazifasida xizmat o'tayotgan oddiy askarlarning kasbiy mahorat va malakasini oshirish, murakkab vaziyatlarda o'ziga birlashtirilgan qurol va harbiy texnikadan oqilona foydalana olish ko'nikmasini shakllantirish hamda har qanday vaziyatda qo'yilgan o'quv-jangovar vazifalarning sifatli bajarilishini ta'minlash maqsadida amaliy mashg'ulot tashkil etildi.

O'quv mashg'uloti tong saharda shartli signal bilan boshlandi. Haydovchilar harbiy texnikalarni yuqori jangovar shay holatga keltirib, qisqa vaqtda harbiy qismning avtomobil va jangovar texnikalarni saqlash parkidan chiqib ketdi.

Askarlarning haydovchilik mahoratini yuksaltirish, ularda har xil vaziyatlarda texnikani tezkorlik bilan foydalanish uchun shay holatga keltirish, harbiy intizom, o'ziga bo'lgan ishonch va qat'iyatni tarbiyalash, texnikani soz holatda saqlashga o'rgatishga qaratilgan mashg'ulot davomida muddatli harbiy xizmatchilar o'ziga birlashtirilgan avtomobil texnikalarida murakkab mashqlarni bajardi. Shuningdek, yuqori tezlikda transport vositalarini kolonnada boshqarish, zararlangan hududlar va o'tish qiyin bo'lgan joylardan texnikani haydab o'tish kabilar bo'yicha amaliy ko'nikmalarini oshirdi.

Shu asnoda avtomobillarga texnik xizmat ko'rsatish, shartli kichik nosozliklarni aniqlash va ularni qo'l ostidagi ish qurollari yordamida bartaraf etish usullarini ham amalda namoyish etdi.

Mashg'ulot davomida ishtirokchilarning texnika xavfsizligi talablariga rioya etilishi ta'minlandi.

Harbiy xizmatchilarning psixologik kuchlanish va jismoniy zo'riqlashlarni qay holatda yengishi mashg'ulot yakunida kolonna bilan 30 km masofaga amalga oshirilgan marsh davomida sinovdan o'tdi.

Mashqlarni bajarishda o'tish qiyin bo'lgan qumliklar va balandliklarda harakatlanishga hamda shartli ravishda ommaviy qirg'in qurollari qo'llanilgan maydonda haydovchilik mahoratini namoyish etishga alohida e'tibor qaratildi.

Mashg'ulot davomida malakali mutaxassislar tomonidan haydovchilarning yo'l harakati qoidalarini hamda yo'l-ishora belgilarini bilishi, transport vositalarini xavfsiz boshqara olishi, nostandart vaziyatlarda qarorlarni to'g'ri va tez qabul qilishi bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalari baholab borildi.

Shu kuni xavfli hududlardan shartli ravishda o'tgan texnikalarni radiatsion, kimyoviy, biologik muhofazasini ta'minlash maqsadida kimyoviy ishlov berish tartibi ham o'rgatildi.

Kichik serjant Abdullajon UMARALIYEV,
Shimoli-g'arbiy harbiy okrug matbuot xizmati

✓ SALOMATLIK SAYLI

NOGIRONLIGI BO'LGAN YOSHLAR TIBBIY KO'RIKDAN O'TKAZILDI

Inson uchun salomatlikdan ortiq boylik bo'lmasa kerak. Mudofaa vazirligi

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy instituti tashabbusi bilan aholi va ijtimoiy muhofazaga muhtoj fuqarolarni tibbiy ko'rikdan o'tkazish, sog'lom turmush tarzi bo'yicha targ'ibot-tushuntirish ishlari samaradorligini hamda aholining tibbiy bilim va madaniyatini oshirib borish maqsadida, Zangiota tumani ko'p tarmoqli markaziy shifoxonasida 30 nafar nogironligi bo'lgan yosh chuqurlashtirilgan tibbiy ko'rikdan o'tkazildi.

"Salomatlik sayli" doirasidagi tibbiy ko'rikka tumandagi tibbiy muassasalarning tajribali shifokor va professorlari jalb etildi. Shifokorlar barcha yo'nalish va mutaxassisliklar bo'yicha nogironligi bo'lgan yoshlarni bepul tibbiy ko'rikdan o'tkazib, zarur tavsiya va maslahatlar berdi.

Yoshlar yaratilgan bu imkoniyatdan mamnun ekanliklarini ta'kidlab, sayyor tibbiy ko'rik tashkilotchilariga o'z minnatdorliklarini bildirdi. Bu kabi tadbirlar aholi salomatligini muhofaza qilishga, tibbiy madaniyatni yuksaltirishga, sog'lom turmush tarzini shakllantirishga xizmat qiladi.

Mayor Sherqo'zi XAKIMOV
Mudofaa vazirligi Axborot-kommunikatsiya
texnologiyalari va aloqa harbiy instituti

BURCHIMIZ OQLAYMIZ

MAG'RUR TUTIB QAD

*Millat borki, suyanadi mardlariga,
 Erklar ila omon turar ona zamin.
 Biz tayyormiz xizmatning ming shartlariga,
 Dilda shiddat, qadamlardan chaqnar chaqin.*

Joriy yilning bahorida sinovlarda saralangan o'g'lonlar milliy armiyamiz saflarida qad rostladi va egniga askarlik libosini kiydi. Vatanga qasamyod ontini ado etdi. Bu sharaf va omad demakdir. Negaki, Vatan himoyachisi bo'lish barcha yigitlarga ham nasib etavermaydi. Bugun mana shu askar o'g'lonlarimiz xizmat jarayonlariga moslashib, mashqlarda toblanmoqda. Ushbu maqolamizda o'z o'rniga ega bo'lib ulgurgan faol posbonlar haqida so'z yuritamiz.

tushunib yetdi. Negaki, ko'p chaqiriluvchilar muddatli harbiy xizmatga saralash jarayonida ortga chekinishga majbur bo'ldi. Maktab davridan boshlab sport bilan muntazam shug'ullanganim, sog'lig'imga e'tibor qaratganim maqsadimga yetkazdi. Mana, Vatan posbonlari safidaman. Xizmatga moslashuv jarayoni men va safdoshlarim uchun oson kechmadi, albatta. Yangi tartib-intizomga moslashish, yaqinlar sog'inchi barchamizni sinovdan o'tkazdi. Guruh komandirimiz katta leytenant Siroj Saparov bizdan o'z maslahat va o'g'itlarini ayamadi. Ayni damda barchamiz harbiy xizmatda

o'rganishim shart, – deydi Zafarbek. – Bu borada bizga tajribali serjant va ofitserlar nazariy va amaliy mashg'ulotlarda saboq berib kelmoqda. Biz oilada ikki o'g'ilimiz. Akam kontrakt bo'yicha harbiy sohada faoliyat yuritaypti. U Vatanimiz tinchligini, hurligini himoya qilsa, men san'atkor bo'lib, qo'shiqlarimda O'zbekistonimiz ta'rifini dunyoga yetkazishni istayman.

ULUG' MAQSADGA TERAN HARAKAT ZARUR

Muddatli harbiy xizmatchi, oddiy askar Azamat Qodirov xizmatga qadar kasb-hunar kollejida tahsil olib, bir muddat elektrik bo'lib ishlagan. Maktab va kollej davrida

Podpolkovnik Azizbek Ahmedov xizmat qilayotgan harbiy qism posbonlari davrasidamiz. Askarlarning ochiq chehra, samimiy nigohlarida xizmatdan mamnunlik tuyg'usi mujassam. Vzvod komandirining tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar bo'yicha o'rinbosari leytenant Shohrux Tursunboyev davradagi muddatli harbiy xizmatchi, askarlar haqida iliq fikrlar bildirib o'tdi.

Biz dastlab ular bilan o'tgan davr mobaynida Qurolli Kuchlarimizda amalga oshirilgan izchil islohotlar, hurligimiz, tinchligimizga raxna solmoqchi bo'lgan terrorchi guruhlariga qarshi olib borilgan harbiy harakatlardagi harbiylarimiz jasorati haqida to'xtalib, suhbat o'tkazdik. Askarlarni qiziqtirgan savollarga javob berdik. O'z navbatida, ularning xizmat faoliyati, orzu-maqсадlari bilan qiziqdik.

“XIZMAT MENGA CHEKINMASLIKDAN SABOQ BERDI”

– Tibbiyotga qiziqaman, – deydi muddatli harbiy xizmatchi, oddiy askar Abdulaziz Abduqahhorov. – Shu sabab Namangan davlat universiteti qoshidagi litseyning tibbiyot yo'nalishida saboq oldim. Ammo baxtga qarshi tibbiyot oliygohiga o'qishga kira olmadim. Bunday paytda talabalik nasib etmagan yigit-qizlarda tushkunlik bo'lishi tabiiy hol, albatta. Biroq muddatli harbiy xizmatga munosib topilganim ko'ksimni tog'dek ko'tardi. Yigitlik burchimni bajarayotganimga ko'p bo'lgani yo'q, lekin bu sinovli onlar menga chekinmaslikdan saboq berdi.

Darhaqiqat, xizmat sinovlari o'g'lonlarga, avvalo, tartib-intizom, matonatdan saboq beradi. Ota-onasi bag'rida emin-erkin yurgan yigitlar xizmatga kelgan kundan boshlab harbiy intizomga qat'iy rioya qiladi. Nazariy va amaliy mashg'ulotlarda tajribali

komandirlardan xizmat sirlarini o'zlashtirib boradi. Dala-o'quv maydonlarida o'zlari orzu qilganidek, harbiy qurollardan mo'ljalga olish mashqlarini bajaradi. Shubhasizki, ularning barchasi askarlarda harbiy bilim va irodaning shakllanishiga, mustahkamlanishiga zamin yaratadi.

Bu borada Abdulazizning irodasi o'quvchilik davridan o'ziga xos shakllangan, desak, xato qilmaymiz. Bunga sabab u 6-sinfidan boshlab sport to'garaklariga qatnashgan. Iqtidorli sport murabbiylaridan boks va futbol sirlarini o'zlashtirgan. Namangan viloyati yoshlari o'rtasida o'tkazilgan boks musobaqasida 2-o'rinni qo'lga kiritgan. Uning “xobbi”si ham aynan sport bilan bog'liq.

Bir so'z bilan aytganda, oddiy askar Abdulaziz Abduqahhorov ota-onasi Shavkat aka va Odina opaga va'da berganidek, maqsadi – yigitlik burchini a'lochi posbonlar safida o'tab, kelajakda tibbiyot xodimi bo'lish. Bunday shaxti baland yigitlar va'dasiga vafo qiladi, shubhasiz.

“VATAN HIMOYACHISI BO'LIH MEN UCHUN SHARAF!”

Muddatli harbiy xizmatchi, oddiy askar Erkaboy Masharipov Xorazm viloyatining Xazorasp tumani mudofaa ishlari bo'limidan xizmatga chaqirilgan. Uning maqsadi – kelajagini harbiy soha bilan bog'lash. Bu degani, Erkaboy o'smirlik chog'idan boshlab sog'lom va jismonan baquvvat bo'lishga, ya'ni armiya safiga munosib topilishga harakat qilgan.

– Askar bo'lishni hamma yigit orzu qiladi, – deydi u xizmat faoliyati haqida so'z yuritir ekan. – Orzuning o'zi kamlik qilishini tanlov jarayoni sinovlarida barcha yigitlar

ekanimizdan g'ururlanamiz. Men xizmatimni namunali o'tab, burchimni kontrakt bo'yicha davom ettirmoqchiman. Buning uchun bor bilim va imkoniyatimni sarf etaman.

Kitob va gazeta mutolaasiga ishtiyoqi baland, hayotdagi shiori “Intilganga tole yor”, bo'lgan oddiy askar Erkaboy Masharipovga kelajagini harbiy soha bilan bog'lashiga ishonch bildirib qolamiz. Zero bunday intiluvchan, ko'ksi yoniq yigitlar Vatanning munosib himoyachisi bo'la oladi.

“VAZIFAM – KATTA O'QCHI”

Askarning bajarayotgan vazifasidan faxrlanishi xizmatga mehr qo'ygani dalolat. Yigitlar bilan suhbatlashganida ular xizmatga qadar turli sohalarga qiziqqanidan, o'zi sevgan kasbni ma'lum darajada o'zlashtirganidan voqif bo'ldik. Ayni fursatda barchalari harbiy xizmatni chin dildan ado etayotgani e'tirofqa sazovordir.

Muddatli harbiy xizmatchi, oddiy askar Zafarbek Qurbondurdiyev ham dastlab musiqa va san'at maktabida hamda Urganch ixtisoslashgan san'at maktabida tahsil olgan. Xonandalik bo'yicha bir qator tanlovlarda yuqori o'rinlarni qo'lga kiritgan. Viloyatdagi davlat tadbirlarida o'z san'ati bilan ishtirok etgan. Maqsadi – harbiy xizmatdan so'ng O'zbekiston davlat konservatoriyasida saboq olib, estrada xonandalari safidan munosib joy egallash. Yangi-yangi qo'shiqlar yaratib, el sevgan san'atkor bo'lish. Bugun esa safdoshlari safida harbiy bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishga astoydil bel bog'lagan.

– Vazifam – katta o'qchi. Ilkimdagi bu vazifani mustahkam o'zlashtirishim uchun, avvalo, harbiy qurol sirlarini mukammal

sportning kurash, boks, tennis turlari bilan shug'ullanib, musobaqalarda ishtirok etib, faxrli o'rinlarga sazovor bo'lgan. Azamatning istiqboldagi orzulari yuksak. Keling, yaxshisi, buni o'zidan eshitamiz.

– Harbiy xizmatga kelishimdan maqsad, Vatanimga sodiq xizmat qilish va kelajagimni harbiy soha bilan bog'lash. Rostini aytsam, xizmatga kelganimizdan so'ng men va safdoshlarim uchun harbiy hayotga ko'nikish biroq qiyin kechdi. Ammo askarlarga yaratilgan sharoit, serjant va ofitserlarning muomalasi tez ko'nikishimizga zamin yaratdi. Men bu borada katta serjant Jo'rabek Sobiraliyev hamda I darajali serjant Shukurjon Rixsiboyevdan minnatdorman. Ular askarlik burchimizni talab darajasida o'zlashtirishimiz uchun o'z bilim va tajribalarini bizga singdirib kelmoqda. Ofitser va serjantlar tomonidan olib borilayotgan mashg'ulotlar harbiy sohani o'zlashtirib borishimizga imkoniyat yarataypti. Bo'sh paytlarimizda esa sport maydonchalarida shug'ullanishimiz, kitob va gazetalar mutolaa qilishimiz mumkin. Xizmatga kelganimizga ko'p bo'lmadi, lekin mening o'zimga bo'lgan ishonchim mustahkamlandi. Men kelajakda albatta harbiy xizmatchilar safidan joy egallayman, Vatanimiz tinchligiga kamarbasta bo'laman.

Yoshlarda ulug' orzularning bo'lgani yaxshi, buning uchun esa bilim va zakovat, intilish va teran harakat zarur. Shunday ekan, maqolamizdagi nomlari tilga olingan barcha askar o'g'lonlarimizga omad va orzulari ro'yobiga erishishlari uchun ezgu harakat tilab qolamiz.

Zulfiya YUNUSOVA,
 «Vatanparvar»

SERMAZMUN O‘TGAN UCHRASHUVLAR

“Yangi O‘zbekiston yoshlari, birlashaylik!” shiori ostidagi “Yoshlar oyli” munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko‘maklashuvchi “Vatanparvar” tashkilotining hududiy kengashlari raislari yoshlar bilan uchrashuvlar o‘tkazmoqda.

Ana shunday “Rais va yoshlar uchrashuvlari” dan biri tashkilotning Andijon viloyati kengashida bo‘lib o‘tdi. Unda kengash raisi Sardorbek Qodirov tizimda faoliyat yuritayotgan 18 yoshdan 30 yoshgacha bo‘lgan xodimlar va tashkilot sportchilari bilan bevosita muloqot qildi.

Uchrashuv mobaynida Sardorbek Qodirov “Vatanparvar” tashkiloti viloyat kengashi tomonidan aholi, ayniqsa yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ular orasida sportning texnik va amaliy turlarini ommalashtirish hamda mehnat bozorida talab yuqori bo‘lgan texnik kasb mutaxassislarini tayyorlash bo‘yicha amalga oshirib kelinayotgan keng qamrovli ishlarda

tashkilotning yosh xodimlari va sportchilari o‘rni beqiyos ekanligini ta’kidladi.

O‘z navbatida, tadbirida ishtirok etgan yosh xodimlar va sportchilar so‘zga chiqib, ularni o‘ylantirib kelayotgan ayrim masalalarni hamda yoshlar bilan ishlash tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha takliflarini bildirdilar. Natijada yoshlar aytib o‘tgan muammolarning aksariyati ushbu tadbirning o‘zidayoq yechimini topdi va bildirilgan fikr-mulohaza, takliflar inobatga olinishi ma’lum qilindi.

Bundan tashqari, “Vatanparvar” tashkiloti Toshkent viloyati kengashi raisi Nurbek Otaqo‘ziyev,

Samarqand viloyati kengashi raisi Bekzod Rahimov va Buxoro viloyati kengashi raisi Rustam Bayozov ham tizimda faoliyat yuritayotgan yosh xodimlar va sportchilar bilan bevosita muloqotda bo‘ldilar.

Ushbu tadbirlar davomida xalqaro sport musobaqalarida bir necha marotaba g‘oliblikni qo‘lga kiritib, mamlakatimiz dong‘ini butun dunyoga taratishda o‘zlarining ulkan hissalarini qo‘shib kelayotgan tashkilot sportchilariga minnatdorlik bildirildi va ularga esdalik sovg‘alar topshirildi.

✓ O‘ZBEKISTON CEMPIONATI

KEMAMODEL SPORTCHILAR BELLASHUVI

O‘zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko‘maklashuvchi “Vatanparvar” tashkiloti tomonidan Andijon shahrida sportning kemamodel turi bo‘yicha O‘zbekiston chempionati o‘tkazildi.

Unda Toshkent shahri va viloyatlardan tashrif buyurgan 60 nafardan ortiq sportchi o‘zlari tomonidan tayyorlangan kema modellari bilan ishtirok etdi.

Musobaqaning birinchi kunida sportchilar o‘zlarining kema modellari namoyish qildilar. Sport hakamlari tomonidan ushbu modellar sinchiklab tekshirilib, har birining detallari qurilishi va joylashuviga baho berildi.

Ikkinchi kunida sportchilar o‘zlariga biriktirilgan kema modellari suvda harakatlantirgan holda bellashdilar.

Murosasiz va qizg‘in kechgan chempionatda 1-o‘rinni Andijon, 2-o‘rinni Toshkent va 3-o‘rinni Surxondaryo viloyatlari jamoalari qo‘lga kiritdi.

G‘oliblarga “Vatanparvar” tashkilotining diplom va esdalik sovg‘alari topshirildi.

✓ YOZ — O‘TMOQDA SOZ

OROMGOHDAGI UNUTILMAS KUN

Mamlakatimizda o‘tkazilayotgan “Yoshlar oyli” munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko‘maklashuvchi “Vatanparvar” tashkiloti Toshkent viloyati kengashi jamoasi Bo‘stonliq tumanidagi yoshlar oromgohida bo‘lib, u yerda dam olayotgan yoshlar bilan uchrashuv o‘tkazdi.

O‘zbekiston yoshlar ittifoqi Toshkent viloyati kengashi va Toshkent harbiy okrugi qo‘mondonligi bilan hamkorlikda o‘tkazilgan ushbu tadbirning maqsadi o‘zida kelayotgan yosh avlodni ma’naviy-axloqiy va harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash hamda ularning bo‘sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish hisoblanadi.

Tadbir ishtirokchilariga “Vatanparvar” tashkilotining sportning texnik va amaliy turlarini ommalashtirish hamda mehnat bozorida talab yuqori bo‘lgan kasb mutaxassislarini tayyorlash borasidagi faoliyati bo‘yicha umumiy ma’lumotlar berildi. Shuningdek, yoshlarga tashkilotning Toshkent viloyati kengashi tizimidagi “Karting”, “Duatlon”, “Pnevmatik quroldan o‘q otish” bo‘yicha sport seksiyalari ko‘rgazmalari namoyish etildi. Ko‘rgazmalardan katta taassurotlarga ega bo‘lgan yoshlar ushbu sport seksiyalariga a‘zo bo‘lish istagini bildirdilar.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ташаббуси билан чоп этилаётган ва кенг омма қўлига етиб бораётган адабиётимиз умидларининг «Биринчи китобим» лойиҳаси доирасидаги назмий ва насрий тўпламлари қалби уйғоқ ҳар қандай инсонни бефарқ қолдирмайди.

Лойиҳа доирасида чоп этилган китобларнинг ҳар бири ҳақида мароқ билан, узоқ сўзлаш мумкин, албатта.

Булар ичида истеъдодли шоир, моҳир таржимон Раҳмат Бобожоннинг «Изтироб шивири» (Тошкент, «Adabiyot», 2020 йил) тўплами ҳам ярақлаб турибди. Бу йил ўзининг чорак аср ёшини қаршилайдиган Шовот фарзанди бўлмиш Раҳмат шеърларини илк бор мутоллаа қилганимда улўғ боболари – Мунис ва Огаҳий, Ферузларнинг ғойиб нафаслари шу боланинг тақдирини мунаввар қилганмикан, деган ҳаёлга толгандим. Чунки ёш қалам соҳибининг илк битикларидаёқ ташқи оламга бошқача нигоҳ, комиллик сари жону дилдан интилиш, аллақандай безовта, аммо меҳру садоқатга лиммо-лим қалби манаман деб кўзга ташланиб турарди.

Раҳматнинг «Китоб дунёси» тахририятида юритган фаолияти унинг таржима оламига кириб келишига замин яратган бўлса, не ажаб! Зеро ушбу нашр нафақат ўзбек адабиётининг турли қатламлари вакиллари, айнаи чоғда узоқ ва яқин хориж адабиёти вакиллари асарларини ҳам бағрикенглик билан, айрича талабчанлик билан ўзбек ўқувчисига етказиб келаётгани ва бу борада кенг миқёсда эътирофлар қозонаётгани бугун ҳеч кимга сир эмас. Раҳмат мана шу «қозон»да «қайнади» ва «пишди». Аста-аста у қардош ва чет эл ижодкорлари асарларидан айримларини маҳорат билан таржима қила бошлади. Бу таржималарнинг сифати қанча салмоқли бўлса, сони ҳам оз эмас. Раҳмат таржимасидаги озар шоирларидан бирининг туркумини ўқирканман, ҳаёлимдан буни ўзбек ёзмаганмикан, деган ўй ўтгани айнаи ҳақиқат.

Қаҳрамонимизнинг нуфузли «Халқ сўзи» газетасида олиб бораётган фаолияти ҳам эътибор ва эътирофга молик.

Ана энди асосий мавзуга қайтамиз. Китобнинг «Изтироб шивири» деб номлангани уни қўлга олгандаёқ эътиборингизни тартади. Хўш, нега энди изтироб шивири? Бу ўзи қанақа изтироб? Унинг илдизлари қаерда? Шу саволларни ўйлаб турганингизда, атоқли қалам соҳибларидан бирининг «Шоирлар – изтироб фарзандлари», деган ҳикмати ярқ этиб ҳаёлингизда пайдо бўлади. Юқорида айтганим – улўғларнинг девонларидаги ғазалларида ҳам изтироблар сирқиб ётибди. Булар, аввало, ишқ изтиробларидир. Бир ғамзаси билан минг жонни кўйдиргувчи ва азоблари билан ҳам сўйдиргувчи маҳлиқо ҳижрони изтироблари, илоҳий ишқ йўлидаги ғуссалар – бари-бари мумтоз байтларнинг ўзагини ташкил қилади. Чунончи, ҳазрат Мухаммадризо мироб Эрнийёзода Огаҳийзади:

*Дарди дилим анго дедим, дема
они манго, деди...*

Қаранг, ошиқ бориб маъшуқага дил розларининг бир шингилени айтибди. Маъшуқа эса бу роз-

ШАВҚ ВА АЛАМ ОРАЛИҚЛАРИДА

ларнинг бир жумласини ҳам тинглашга орзуманда эмас, у ўз ўй-фикрлари, орзулари, илинжлари билан банд. Эҳ, ғофил дунё, деб

юборасиз шундай пайтда. Хўш, энди ўзингиз айтинг, ошиқ дилидаги дардни маъшуқаки тингламаса, уни ким тинглайди? Ким таскин беради бу ғамларга? Мана шу тариқа юқоридаги каби дилбар байтлар қоғозга тўкилган ва улар аста-аста куйга тушиб, қоғозга кўчиб, бизнинг қўлимизгача етиб келган. Мана, Раҳмат ёзипти:

*Куз сочар хазонлар –
надоматларин,
Бир ҳазин қўшиқча
рақс тушар барг.
Ўша ишқ, ўша дард, ўша қарашлар
Хотирам уйини айламоқда тарк.*

Келтирилган банддаги ҳар рамздан, ҳар сўздан назаримда ошиқ қалбнинг дарду аламлари томиб-томчилаб турибди. Баҳорда кечагина барқ урган чаманзорларга энди куз келиб етди. Ошиқнинг ҳам баҳордек қалбини гўзал дилдор меҳри тарк этиб кетди. Энди ҳазин қўшиқча рақс тушаётган заъфарон барг ҳам, нафақат барг, балки бутун бир боғнинг ўзи ҳам зору задаю заиф қалбга тасалли беролмайди. Заъфаронзор боғ билан ошиқ қалби – бир тус, бир тутум, бир қисмат чизиғида бирлашади. Нафақат боғлардаги дарахтлар, айнаи чоғда эгасига вақтида етказилмаган хатлар ҳам ўша заъфарон барглари тусини олади:

*Музтар нигоҳингдан
айрилиқ ёғар,
Алвидо, кўнглимда
сарғайган хатим.
Ўша боғ, ўша тун, ўша ўриндик,
Мен фақат юзингни эслай
олмадим.*

Кўраётганингиздек, китобнинг ҳар сатридан, ҳар варағидан изтироб ёғади. Бироқ бу изтироблар ҳузурбахш ва шавқангез ғуссалардир. Булар ҳаммага ҳам насиб қилавермаслиги билан ҳузурбахш ва шавқангездир. Шоир бу изтироблардан шунинг учун ҳам қочмоқчи, уни ҳадя қилган дилрабодан шунинг учун ҳам қутулмоқчи эмас. Агар шундай бўлса, ошиқ-шоир

умридан мазмун, кунларидан сафо ва маъни кетди деяверинг. Ана унда, Худо кўрсатмасин, шоир ҳам худди теграмиздаги мингу миллионлар каби тирикчилик кўйидаги бир банди оживга айланади-қолади. Қалби бедорхоб шоирларнинг барчаси ишқ, изтироб, ҳижрон, соғинчлардан мадад ахтарган, куч олган, озиқ ола билган. Бу улар шахсиятининг ниҳоятда такрорланмаслигида, қалбининг эса бағоят ҳассослигидадир. Мумтоз Фузулий айтиади:

*Ё Раб, балойи ишқ ила
қил ошино бани,
Бир дам балойи ишқдин
қилма жудо бани.*

Сўзимнинг ростлигига энди ишондингизми?! Ишқ бало эмиш. Аммо шоир шу балони ўзига раво кўряпти. Ундан бир дақиқа ҳам жудо бўлмоқчи эмас. Роса синчи назар билан қаралса, бу байт қатида ҳам изтироб бор. Бўлганида ҳам жўн, унча-мунча эмас. Раҳмат Бобожоннинг қамини дастлабда мисол келтирган «Сўнгги илтимос» шеърида ҳам Фузулиёна изтироблар, Фузулиёна соғинчлар, ошиқ руҳиятининг хилма-хил рангу рўйлари сўз воситасида акслантирилган.

Мана бу сатрларда эса илгари эслатганим – банданинг Инсонлик йўлидаги қадам-бақадам силжишлари роз этилган:

*Биздан кечиб борар
умр – ҳақиқат,
Иста-истамайлик
ёлғонлар қайтар.
Ҳар йилнинг,
Ҳар ойу
Битта кунда
Елкам бор айбига
устигфор айтар...*

Росту ёлғонлар ичида, турмушнинг аччиқ-ширин ташвишлари гирдобиди, турфа тусли кимсаларнинг нигоҳ-назари қуршовида кун кўраётган инсон ўзи истаб-истамай қилаётган хатти-ҳаракатларидан ғам чекади. Ва яна бу ҳол, ўз-ўзини тафтиш қила билиш ҳам фақат Аллоҳ ўзи рўзи азал ёрлақанган банди оживларига насиб қилади холос. Улуғ Заҳриддин Мухаммад Бобур мумтоз «Бобурнома»сида кўп ўринларда ўзини-да аямай тафтиш қилади. Хатоларини рўй-рост тан олади. Шубҳасизки, қалби теран қалам соҳиблари қоғоз устига келганида қалам, сўз ва ягона Аллоҳ билан қолади. Ана шу кезларда инсон ўзини ўзи тафтиш қила

бошлайди. Шоирнинг, шеърнинг муддао-муроди эса хулқ тарбияси. Камолот сабоғи. Ишонмасангиз, Ҳувайдонни ўқинг, Хазинийни ва-рақланг.

Раҳматнинг юқоридаги олти қаторини ўқиганингиздаёқ, ундан у ёғига ўтишга бир дам тўхталиб қоласиз. Ҳа, баракалла, шоир сизнинг кўзингизни бирдан ярқ этиб очиб қўйди. Ана энди қайси йўлдасиз: Раҳмон йўлидами, шайтон измидами, ўзингиз ажратиб олаверинг. Сизга чироқ тутган шоирдан ҳам албатта, ҳар қанча миннатдор бўлсангиз ва сидқидил бир калима «Яшанг!» деб қўйсангиз, шунинг ўзи кифоя!

Китоба ичкарилаб борганингиз сари ишқ безовталиклари, соғинч ғамлари тобора, тобора, тобора қуюқлашиб бораверади:

*Бир тунда ўт олди кул
ости алам,
Шу дамда йўқликдан
умид ахтариб,
Жимгина ичкиди қайси
Шоҳсанам,
Йиғлади қайсидир Ошиғи Ғариб.*

Сим-сим бу оғриқларга шунчалар берилиб кетганимдан ҳатто «оҳ» демоққа ҳам ҳолим қолмабди. Шоҳсанам ва ошиқ Ғарибнинг шоирга тинчлик бермаган бир изтиробини минг бўлиб менга-да ёпишибди. Аммо бу ғамлардан чиқишга ҳам илинж борлигини муаллиф икромлаб турибди:

*Сенсиз мен қанчалар йўл кўрдим,
ахир,
Айрилиқ – тушларга
беркинган ситам.
Исмимни бахтларга ўра
Ва чақир,
Ажратиб ол мени қайғудан...*

Хайрият-е, дея енгил нафас оламан. Бироқ «сўнгги сариқ барг, сукунат, туман»лар мени яна таъқиб қила бошлади. Назаримда, ошиқона безовталиклар мени тамомила қуршаб, энди ҳеч қалб масканимдан чиқиб кетмайдигандек эди. «Қўяверинг, мен ҳам бу йўлда (ишқ дунёларида, соғинч саҳроларида) азоб ва оғу топдим», дерди шоир китоб орқали. 80 саҳифали китобни ёпдим-у, 92 томирмани маҳзунлик қоплаб олди. Лекин бу маҳзунликлар қаърида озгина ёруғлик, озгина висол, озгина эминлик, озгина дилхушлик ҳам кул остидаги чўғдай ловуллаб турарди. Шоир шахсиятидаги самимият, паҳлавон аждодларига хос жўмардлик, ўзбек йигитларига молик вафо, чин инсонга хос ҳусну хулқ бу китобдаги ҳар бир сатрга сингиб-сизиб киргандек эди, назаримда. Китобни шунинг учун ҳам ёпиб қўйишни истамадим. Шунинг учун ҳам уни мана, уч йилдирки, билмадим, нечанчи маротаба қўлга такрор олиб, соҳибининг дилкушо дардларига яна ва яна ҳамдард бўлиб турибман. Ва умримнинг маънисини шу Ишқ эканлигига, ошиқ ҳаёти шавқ ва алам оралиқларида кечишига икром туйиб турибман.

Раҳмат Бобожоннинг қалбидан таралаётган гулгун «Изтироб шивири»га сиз ҳам бир дам ошно бўлинг, шу тариқа ўзингизни биийр янгилаб олинг, дедим-да. Назаримда, тўғри қилдим. Шундай эмасми?!

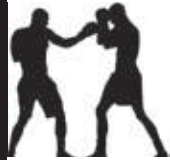
**Икромжон АСЛИЙ-АНДИЖОНИЙ,
шоир, адиб ва журналист**

ШОҲСУПА

(хабарлар)

ПРОФЕССИОНАЛ БОКС

Пойтахтимиздаги «Хумо арена» спорт мажмуасида ўтказилган профессионал бокс оқшомида Мудофаа вазирлиги Олий спорт натижаларини ривожлантириш маркази (MVSM) вакили Миразиз Мирзаҳалилов энг энгил вазнда (-56,2 кг) қозғистонлик Нурслан Сабировга қарши рингга чиқиб, 4-раундда рақибини техник нокаутга учратди ва «WBA South Asia» камарини қўлга киритди. Боксчимиз Муҳибилло Турсунов эса қозғистонлик Дилшат Нуригга қарши ярим ўрта вазнда (-63,5 кг) Гран-при финали ҳамда «WBC Central Asia» камари учун ўтган 8-раундлик жангда ғалаба қозонди.

АҚШнинг Нью-Орлеан шаҳрида ўтказилган навбатдаги профессионал бокс кечасида ҳамюртимиз Шаҳрам Ғиёсов ярим ўрта вазн тоифасида америкалик Харольд Кальдерон билан рўбарў келди. 12 раундга мўлжалланган жанг тўлиқ давом этди. Профессионал боксда 27 жанг ўтказиб, ҳали мағлубиятга учрамаган Кальдерон бу сафар Ғиёсовнинг шиддатли зарбалари олдида ожиз қолди. Шаҳрам ўзининг 14-ғалабасини тантана қилди.

СПОРТ КУРАШЛАРИ

Қирғизистонда спорт курашлари бўйича 17 ва 23 ёшгача бўлган атлетлар ўртасида Осиё чемпионати бўлиб ўтди. U-17 ёш тоифасидаги курашчиларимиз мусобақани 2 та олтин, 4 та кумуш ва 9 та бронза медал билан яқунлашди. U-23 ёш тоифасидаги полвонларимиз эса қитъа чемпионатининг битта олтин, 2 та кумуш ва 6 та бронза медалини қўлга киритишди.

ШАХМАТ

Қозғистонда ўтказилган мукофот жамғармаси 100 минг АҚШ долларидан иборат Осиё чемпионатида 21 ёшли шахматчимиз Шамсиддин Воҳидов 7 очко жамғарган ҳолда ғолибликка эришди. 18 та давлатнинг 129 нафар шахматчиси иштирокида кечган мазкур мусобақада яна бир ҳамюртимиз Муҳиддин Мадаминов ҳам қатнашди ва у 6 очко жамғариб, қитъа чемпионатини 6-ўринда яқунлади.

ҚИЛИЧБОЗЛИК

Хитойнинг Уси шаҳрида бўлиб ўтган қиличбозлик бўйича Осиё чемпионатида ҳамюртимиз Зайнаб Дайбекова зафар қозонди. Сабля йўналиши бўйича баҳсларда қатнашган қиличбозимиз саралашда Вьетнам, Хитой, Австралия, Ҳиндистон вакиллари, финалда эса уч карра жаҳон чемпионати совриндори жанубий корейлик Жису Юнни мағлубиятга учратди ва олтин медалга сазовор бўлди.

САМБО

Қозон шаҳрида самбо бўйича «Динамо» спорт жамиятининг 100 йиллигига бағишланган халқаро мусобақа бўлиб ўтди. Унда қатнашган мамлакатимиз самбочилари 5 та олтин, 2 та кумуш, 4 та бронза, жами 11 та медални қўлга киритди ва Ўзбекистон терма жамоаси умумжамоа ҳисобида 1-ўринни эгаллади. Қозғистоннинг Остона шаҳрида эса самбо бўйича ёшлар, ўсмирлар, фахрийлар, пара самбочилар ва катталар ўртасида Осиё-Океания чемпионати ўтказилди. Ўзбекистон самбочилари жами 80 та (фахрий самбочилар 25 та, пара самбочилар 5 та, ўсмирлар 14 та, ёшлар 16 та, катталар терма жамоаси 20 та) медал шодасига эга чиқди.

Қозғистонда дзюдо бўйича Остона «Катта Дубулға» мусобақаси бўлиб ўтди. Унда қатнашган Ўзбекистон терма жамоасининг 3 нафар вакили совриндор бўлди. Халқаро дзюдо федерацияси (IJF) эса спортчиларнинг янгиланган «Париж – 2024» Олимпиада рейтингини эълон қилди. Ўзбекистон терма жамоасининг 17 нафар, жумладан Мудофаа вазирлиги Олий спорт натижаларини ривожлантириш марказининг (MVSM) 8 нафар вакили йўлланмалар тақдим этиладиган ҳудудда қайд этилган.

АРМИЯМИЗ

полвонлари етакчи

16-18 июнь кунлари Қозғистоннинг Остона шаҳрида дзюдо бўйича «Катта Дубулға» мусобақаси бўлиб ўтди. Гарчанд ушбу мусобақа жаҳон ва «Париж – 2024» Олимпиадаси учун қимматли рейтинг очколарини тақдим қилишда муҳим аҳамият касб этса-да, Ўзбекистон терма жамоаси мураббийлари негадир бу сафар ҳам бундан олдинги Душанбе Гран-при турниридаги каби етакчи дзюдочиларимизга эмас, балки асосан ёшларга ва терма жамоамизнинг захираси ҳисобланган иккинчи ҳамда учинчи рақамли спортчиларига имкон беришди. IJF рейтингда лицензион ҳудуддан ўрин олган етакчи дзюдочиларимизнинг деярли учдан бир қисмини ҳам Остона «Катта Дубулға»сида кўрмадик. Шунга қарамай мусобақа якунида терма жамоамиз аъзоларидан 3 нафари шоҳсупага кўтарилди. 40 дан зиёд мамлакат дзюдочилари иштирокидаги беллашувлар якунида ҳамюртларимиздан Достон Рўзиев (-60 кг), Ҳалимажон Қурбонова (-48 кг) ва Сита Қадамбоева (-52 кг) ўз вазн тоифалари бўйича баҳслар бўйича бронза медални қўлга киритди. Ушбу натижа орқали улар жаҳон рейтингини учун 500, «Париж – 2024» Олимпия ўйинлари рейтингини учун эса 250 очкони ўз ҳисобларига ёзиб қўйишди.

Остона «Катта Дубулға»сидан сўнг Халқаро дзюдо федерацияси спортчиларнинг янгиланган «Париж – 2024» Олимпиада рейтингини эълон қилди. Мазкур рейтингда мамлакатимиз терма жамоаси аъзоларининг 17 нафари йўлланма-

лар тақдим этиладиган ҳудуддан жой олган ва уларнинг 8 нафари MVSM вакиллари. Терма жамоамиз аъзоларидан Дилшодбек Баратов (-60 кг, MVSM), Муроджон Йўлдошев (-73 кг, MVSM), Обидхон Нўмонов (-73 кг), Давлат Бобонов (-90 кг, MVSM), Алишер Юсупов (+100 кг), Диёра Келдиёрова (-52 кг, MVSM) кучли ўнликдан ўрин олган бўлса, Достон Рўзиев (-60 кг), Мухриддин Тиловов (-66 кг), Сардор Нуриллаев (-66 кг), Шаҳрам Аҳадов (-73 кг), Музаффарбек Тўрабоев (-100 кг, MVSM), Шоҳруҳ Бахтиёров (+100 кг, MVSM), Ҳалимажон Қурбонова (-48 кг), Сита Қадамбоева (-52 кг), Шукржон Аминова (-57 кг, MVSM), Гулноза Матниёзова (-70 кг, MVSM) ва Ирисхон Қурбонбоева (-78 кг) «Париж – 2024» Олимпиадаси йўлланмалари тақдим этиладиган поғоналарни эгаллаган.

Ўзбекистон эркаклар терма жамоаси аъзолари Олимпия тизимида тўлиқ таркибда эътироф этилган бўлса, аёллар терма жамоасининг 6 нафар аъзоси «Париж – 2024»га йўлланма берувчи тизимда қайд этилган. Яна шунини таъкидлаш жоиз, шу пайтгача бир вақтнинг ўзига 6 нафар дзюдочи қизимиз IJF рейтингда лицензион ҳудуддан ўрин олмаган эди. Мазкур юқори кўрсаткич Ўзбекистон терма жамоасини Олимпиада ўйинларида қатнашадиган аралаш жамоавий йўналишда ҳам лицензия талабини бажарган 12 жамоадан бирига айлантормоқда.

Расул ЖУМАЕВ,
«Vatanparvar»

SPORT GIMNASTIKASI

ЖАҲОН ГИМНАСТИКАСИ

афсонаси

Ўзбек ва жаҳон спортининг ёрқин вакили Оксана Чусовитина қарийб 50 ёшда бўлишига қарамай, Сингапурда ўтказилган спорт гимнастикаси бўйича Осиё чемпионатида яна шоҳсупага кўтарилди.

Осиё чемпионати қитъа-мизнинг энг кучли спортчиларини ўзида жамлади ва унда Ўзбекистон терма жамоаси ҳам тўлиқ таркибда иштирок этди. Эркаклар ўртасида таяниб сакраш йўналишида кечган финал дастурида ҳамюртимиз Абдулазиз Мирвалиев 14.083 балл жамғариб, қитъа биринчилигининг кумуш медалига сазовор бўлди. Ғолиблик филиппинлик Карлос Юлога (14.299 балл) насиб этди.

Спорт гимнастикасининг таяниб сакраш йўналиши бўйича аёллар ўртасида кечган баҳслари ҳам Ўзбекистон терма жамоаси вакилининг кумуш медални қўлга киритиши билан яқунланди. Ушбу воқелик ва совриндор мусобақа атрофидаги барча мутахассислару спорт журналистлари эътиборини ўзига чорлади. Чунки у нафақат

қитъа, балки дунё спортининг ёрқин вакили, спорт гимнастикаси афсонаси, боз устига 48 ёшида ҳам мусобақаларда иштирокини давом эттираётган Оксана Чусовитина эди.

Оксана Чусовитина. Ўзбек ва жаҳон спортининг ёрқин вакили. 1975 йил 19 июнь куни Бухоро шаҳрида туғилган. Спорт гимнастикаси тарихида 8 та Олимпия ўйинида иштирок этган жаҳондаги ягона спортчи (1992, 1996, 2000, 2004, 2008, 2012, 2016, 2020) 1992 йил Барселонада ўтган ёзги Олимпия ўйинларининг олтин медални, «Пекин – 2008» Олимпиадасининг кумуш медални соҳиби. 3 карра жаҳон чемпиони. Таяниб сакраш, эркин машқ ва параллель тўсинларда бир неча мураккаб элементлар муаллифи. Осиё ўйинлари ғолиби, қитъа чемпиони. Фаолиятини яқунла-

масдан туриб, гимнастиканинг ривожига қўшган ҳиссаси учун Халқаро гимнастика шон-шаараф залидан ўрин олган ягона спортчи. Спорт гимнастикаси бўйича 8 та ёзги Олимпия ўйинида иштирок этган аёл спортчи сифатида «Гиннесс-нинг рекордлари» китобига номи ёзилган. Оксана Александровна давлатимиз томонидан «Ўзбекистон ифтихори», «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спортчи», «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган спорт устози» фахрий унвонлари, «Дўстлик», «Меҳнат шухрати», «Эл-юрт ҳурмати» орденлари билан тақдирланган.

Шаҳобиддин ХОЛБОЕВ,
ЎзДЖТУ талабаси

(Давоми.

Боши ўтган сонда)

– Ҳой қиз, бу ерда нима қиляпсан?

Орқа томондан келган товушдан Нуршода сапчиб тушди. Бўйнига сочиқ илиб олган бўйчан йигит унга таажжуб билан қараб турарди.

– Мен...

– Ҳа, сен, бу жойда нима қиляпсан? – қизнинг қўрқувдан катта-катта очилган кўзлари, буталар тирнаган қўллари, терлаган юзига, кийимларига ёпишган ўт-ўлан ғубори бошига қандайдир ташвиш тушганини англатарди. – Туришингдан адашиб қолганга ўхшайсан, тўғрими?

– Илтимос, менга ёрдам беринг, – нажотсиз қолган ҳолсиз Нуршода ниҳоят тилга кирди. – Мени ҳозир тутиб олади, орқамдан одам келяпти, – сой томондаги кўприкни кўрсатди у.

– Бизнинг орамизда аёллар йўқ, ҳаммаси йигитлар, сени қаерга яшираман? – сой томонга ҳадиксираб қараб қўйди йигит.

– Жон ака, ёрдам беринг, етим қизман...

– Бу ёққа юр, – қизнинг ноласига тоқат қила олмаган йигит уни палатка ичига олиб кирди. – Отинг нима?

– Нуршода.

– Исминг чиройли экан. Менинг исмим Чинали. Қани, Нуршода, оёқ кийимингни еч, мана бу пайпоқни кийиб ол, – ўғил болалар пайпоғини тутқазди унга. – Пойабзалингни бағрингга босганча менинг жойимда жим ёт. Бошинг билан ўраб қўяман, фақат оёғинг очик туради. Яхшики, шеригим чиниқиш учун тоққа чиқиб кетган. Хуллас, товушинг чиқмасин, мен палатка олдида шуғулланиб тураман.

Нуршода йигитнинг айтганини қилиб, боши билан ўралган чойшаб ичида жим ётди. Кўп ўтмай, кутилганидек барваста ёш эркакнинг сўқмоқ томондан гавдаси кўринди. Атрофга аланглаб назар ташлаётган «овчи» тўғри дам олувчилар палаткаси томон юрди.

– Ҳорма, йигит! – берилиб машқ қилаётган Чиналига яқинлашди у.

– Соғ бўлинг! Келинг, ака, – савол назари билан қаради Чинали.

– Шу ерга ёш бир қиз келган бўлиши керак, мабодо кўзинг тушмадими? – Чиналига синчков термилди бадқовоқ «меҳмон».

– Ярим соатдан буён ташқаридаман, ҳеч кимни кўрмадим.

– Шерикларинг... – палаткаларга имо қилди у.

– Шерикларимнинг ҳаммаси йигитлар, маза қилиб ухлашапти.

– Унда сен билан бирга палаткаларни бирма-бир кўздан кечириб чиқишим керак. Бу ҳаёт-мамот масаласи, – Чиналининг хотиржам нигоҳига зимдан қараб қўйди эркак.

– Майли, ҳаёт-мамот масаласи экан, ёрдам бераман, ака. Бу мен билан шеригимнинг палаткаси, – ичкарига бошлади уни.

Эркак палатка ичидаги нарсаларга, гавдаси ўралган

ну, оёғи кўриниб турган «йигит»га бир муддат термилиб турди-да, шошилиб бошқа палаткалар томон юрди...

Чинали гавдасига ярашмаган чаққонлик билан ўнқир-чўнқир, дарахту буталар орасини текшириб кетаётган «овчи» узоқлашгач, Нуршоданинг олдига кирди.

– Хавф ортида қолди, Нуршода-хоним, истаган жойингга кетишинг мумкин.

– Сизга катта раҳмат, – аста ўрнидан кўзгалди ҳамон ўзига кела олмаган Нуршода. – Бу жойларни умуман билмайман, ҳужжатсиз, пулсиз қаерга ҳам борардим.

– Бўйнингдаги сумкангга нима бор?

– Бўйнимдаги сумка?.. – бўйин аралаш елкасига осилган сумкани биринчи бор кўриб тургандек аста ичини очди. – Ҳужжатларим-ку! – қувониб кетди Нуршода. – Бу сумкачани дугоналарим совға қилишган. Бундан чиқди ўгай онам бўйнимга осиб қўйган экан-да. Анавилардан қочиш билан овора бўлиб, бунга эътибор ҳам қилмабман.

– Нима?!

Кутилмаган таклифдан ҳаяжонланган Нуршодага бирор калима сўз келмади. Севган инсонининг қатъий қарорига қаршилиқ қила олмади. Бироқ икки ёшнинг бу яқинлиги барчадан сир тутилди. Бунга бир томондан йигит шаҳардаги нуфузли хонадон фарзанди экани сабаб бўлди...

Нуршоданинг тонгга яқин кўзи ёриди. Мислсиз оғриқлардан қутулиб, жони тинчиган ёш онага чақалоқни кўрсатишди: Ўғил! Нуршода боласини кўзлари ёниб бағрига босди. Хонага бир кучоқ гул билан кириб келган Чинали севимли ёри ва ўғлини кўриб, дунёни унутганди...

Кўп ўтмай, Нуршода ўқишини тиклади. Аввалгидек, оппоқ, ой юзли гўзал санам ҳамманинг эътиборини торта бошлади. Чиналининг онаси бўлажак келинини кўргани келди-ю, тўйни тезлаштириб юборди...

(воқеий ҳикоя)

ҲАЁТНИНГ аччиқ синовви

– Қизик, мен айтмасам, бўйнингда осилган сумкани билмасдинг?

Нуршода йигитнинг саволига нима дейишни билмай, беғубор кўзларини сумкачасига тикканча жим қолди-ю, икки ёш бараварига кулиб юборди...

– Нуршода, университетга энг юқори балл билан кирдинг, қойил! – қизни ўзгача меҳр билан табриклади Чинали. – Тўғриси, бундан кутмагандим.

– Бунда сизнинг ёрдамингиз жуда катта. Бу яхшиликларингизни қандай қайтараман, билмадим, – хижолатлик билан йигитга термилди қиз. – Энди ўзимни ўзим эплашим керак, иш излаяпман, топилиб қолар. Ўқишдан бўш пайтлари, кечаси бўлса ҳам ишлайман.

– Ёш қизнинг катта шаҳарда кечаси ишлаши... – рашқ қилишни бошлади Нуршодага ошиқ бўлиб улгурган Чинали. – Ҳеч қаерда ишламайсан, ҳамма кам-кўстингни ўзим қиламан.

– Йўқ, бунга мажбур эмассиз. Шундоғам сизни қийнаб юбордим. Бу вазифани фақат отам, акам, турмуш ўртоғим бажариши мумкин. Шунинг учун...

– Шунинг учун эртагаёқ никоҳ ўқитамиз.

– Чинали ака, ўғлимизни кўриб келайлик, жуда соғиндим. Тўй билан овора бўлиб, бир ҳафта бўляпти кўрмаганимга.

– Нуршода, секинроқ гапирсанг-чи, уйдагилар эшитиб қолади. Мен ҳам шуни ўйлаб тургандим, бир ҳаёлим Диёрбекда. Бугун бирор нарсани баҳона қилиб, ўтиб келамиз.

Ташқарига айланиш баҳонасида чиққан икки ёш дилбандларининг ёнига шошилди. Аммо болаларини қараб турган оила бекаси эшигини очмади. Бетоқат Нуршода кўшни хонадон қўнғироғини босди. Фурсат ўтмай, оила бекаси эшик олдида пайдо бўлди.

– Опажон, кўшнингиз эшигини очмаяпти, – салом-алиқдан сўнг шошилиб сўради Нуршода. – Исмлари Ойпари, уларга яқин-ўртада кўзингиз тушмадими?

– Янглишмасам, бир ҳафтача аввал бу ердан кўчиб кетди.

– Кўчиб кетди?... – вужудига қалтироқ кирди Нуршоданинг. – Қаерга? – базўр сўрай олди у.

– Билмадим, улар билан ҳеч ҳамсухбат бўлмаганман.

– Раҳмат, опа, – Чинали ранги оқариб кетган Нуршодани қўлидан етаклаганча ташқарига шошилди.

– Мана бу ерга ўтир, ўзингни қўлга ол, – «болам, Диёрбегим»,

деб пичирлаб нола қилаётган Нуршодани кўп қаватли уй олдидаги ўриндиққа ўтказди Чинали. – Боламиз топилади, албатта топилади. Мен ҳамма чораларни кўраман...

Ойлар йилларга уланди, аммо Диёрбек топилмади. Бағри куюк Нуршодага яна оналик бахти насиб этди, паҳлавондек ўғил кўрди. Бобо-бувиси чақалоққа Мирали дея исм қўйди. Ҳарқалай ўғилчаси уни руҳий тушқунликдан бир қадар асради. Кун бўйи оила юмушлари, боласи билан андармон бўлиб, кўксидаги айрилик захмини унутгандек бўларди. Бироқ тунлари тин олди дегунча, Диёрбек кўз олдида келаверарди.

– Наҳот, ўғлимиз топилмаса? – зорлик ила эрига термилди Нуршода. – Яқинда икки ёш бўлади. Ўй-хаёлим болагинамда. Соғлиғи яхшимикан, уни қийнашмаяптимикан?

– Юрагимни эзмасанг-чи, Нуршода, – ух тортди Чинали. – Қўлим бўшади дегунча, «янгилик борми?» деб керакли жойларга югураман. Ҳамма вилоятларга расмлари тарқатилган.

– Беш ойлигидаги расми билан ҳозирги ёшида фарқ бўлса керак. Қандай ҳам аниқлай оларди улар? – кўзларидан унсиз ёш юмалади жувоннинг.

– Расмда бурунчасининг олдидаги хол шундоқ кўриниб турибди. Излаётганлар шуни назарда тутса керак...

Тизгини йўқ югурик йиллар карвони ўн тўққиз йилни ортмоқлаб кетди. Нуфузли жойда хизмат қилаётган Нуршода опа, катта мансаб эгаси бўлган Чинали ака уч фарзандни вояга етказишди.

– Ҳафта охирида тўйга бора-миз, тайёргарлигингни кўр, – кечга томон хизматдан қайтган Чинали ака Нуршода опага тайинлади. Воҳадаги бирга ўқиган дўстим тўй қиляпти, бир ҳаво алмаштириб келайлик.

– Дўстларингиз билан бора қолинг, дадаси. Дам олиш куни режалаштирган ишим бор эди.

– Ҳамма дўстларим оиласи билан боряпти. Режаларингни йиғиштир, шанба куни эрталаб самолётда учамиз...

Ҳар бир вилоятнинг ўзига хос меҳмондўстлиги, ўзига хос тўй-тантанаси бор. Пойтахтлик меҳмонларга югуриб-елиб хизмат қилаётган йигитлардан бирига Нуршода опанинг кўзи тушди-ю, юраги алланечук гупиллаб ура бошлади. Унинг бурни олдидаги ўзига ярашган хол, Чинали аканинг ёшлигига қуйиб қўйгандек ўхшаган оппоқ чехраси ҳамон айрилиқ куюгида юрган онани беихтиёр йигит томон етаклади.

– Исмингиз нима, ўғлим? – тўхтатиб сўради ундан.

– Темур! – қўлини кўксига қўйиб ҳурмат ила жавоб берди йигит.

– Онангизнинг исми-чи?

– Онамнинг исми ҳужжатларда Умрия, аммо ҳамма Ойпари деб чақиради.

– Ойпари... – қотганча қолди Нуршода опа.

– Онамни танийсизми, опа? Тўй эгаларига кўшни бўламиз, меҳмонга кининг...

Ҳаётнинг аччиқ синовви Нуршода опа ва Чинали ака ҳаётида шу тариқа ортга чекинди, нурли кунлар юз очди...

Зулфия ЮНУСОВА,
«Vatanparvar»

Автобусда кетяпман.
Ўриндиқлар тўла, тик
турганлар анчагина.
Лекин ўтирган ҳам,
турган ҳам тинимсиз бир-
бири билан мулоқотда.
Ёнимда турган 40 ёшлар
чамасидаги аёл шериги
билан гаплашиб кетяпти.
Дастлаб унинг сўзларига
эътибор бермадим, лекин
аёлнинг ҳаяжон-ла сўзлаши
диққатимни тортди.

– Кичигим 6-синфда ўқийди. Устози ниҳоятда
билимли ва тажрибали. Қизим ҳам уни жуда яхши
кўради. Кеча қизим устозининг бир тадбири ҳақида
айтиб қолди...

Хуллас, аёлнинг сўзларидан англадимки, қизи-
нинг синф раҳбари дарсдан сўнг ўқувчилари билан
суҳбат ўтказибди. Суҳбат Ватан, унга садоқат би-
лан хизмат қилиш, юртни кўз қорачиғидай асраш
мавзусида бўлибди. Аввал устознинг ўзи бу ҳақда
гапирибди, ҳаётини мисоллар келтириб, ўқувчи-
ларини суҳбатга жалб этибди. Ўқувчилар ҳам мавзу
бўйича шеърлар айтишибди, алломаларнинг Ватан
ҳақидаги ибратли гапларини эслашибди. Суҳбат
роса қизиган пайтда устоз уларга шундай савол бе-
рибди: «Ватан посбонларини ким тарбиялаб вояга
етказган?» Болалар аввалига ўйланиб қолишибди,
кейин бирлари олиб, бирлари қўйиб жавоб беришга
тушибди. Кимдир «она», кимдир «ота» дебди, яна
кимдир «устоз» дея хитоб қилибди. Ўқитувчи шовқин
тингач, кулимсираганча болаларга юзланибди.

– Барчангизнинг жавобларингиз тўғри. Мен
буларга битта қўшимча қилмоқчиман. Сизу бизни
она замин, муқаддас тупроқ вояга етказмоқда. Шу
тупроқдан баҳра олиб, майсаю гиёҳлар ўсяпти, гулу
дарахтлар барқ уряпти, ҳайвонот ва наботот олами
яшаяпти. Биз ана шу неъматлар ичра ўсиб-улғай-
япмиз. Демак, она заминни асраб-авайламоқ, уни
химоя қилмоқ Ватанни севмоқ, асрамоқ демакдир.
Тупроғимиз мисли зар, у бизга мудом ҳаёт бахш
этиб боради. Сиз юртга муҳаббатни она заминдан
бошланг, уни тепкиламанг, кексалар айтганидек,
«ер тепинма, қаҳри келади».

Оддий бир қишлоқ ўқитувчисининг бу сўзлари-
да ҳикмат бор, ибрат бор. Бу ўғит уни тинглаган
28 нафар ёш авлод қалбига мангу муҳрланди. Имон,
эътиқод, ватанпарварлик шу эмасми аслида?!

Ўктамхон АКБАРОВА,
«Данғара» газетаси
бош муҳаррири

UCHRASHUV

РАҲБАР ВА ЁШЛАР

«Ёшлар ойлиги» доирасида юртимиз бўйлаб ҳарбий қисмларда, олис
ҳудудларнинг марказларида фестиваллар, маънавий-маърифий тадбирлар, «Уч
авлод учрашуви» каби тадбирлар ўтказиб келинмоқда.

Миллий армиямизда амалга оши-
рилаётган ислохотларнинг маз-
мун-моҳиятини ёшларга тушунтириш
мақсадида Тошкент ирригация ва
қишлоқ хўжалигини механизациялаш
муҳандислари институтининг Қарши
филиалида Мудофаа вазирлигига қа-
рашли ҳарбий қисм ташаббуси билан
«Янги Ўзбекистон – ёшлар мамлака-
ти!» шиори остида «Раҳбар ва ёшлар
учрашуви» ўтказилди.

Унда ҳарбий қисм қўмондонлиги,
Қуrolли Кучлар фахрийлари ҳамда
Ёшлар ишлари агентлигининг Қашқа-
дарё вилояти бўлими мутасаддилари
иштирок этди.

Ўқувчи-ёшларга ҳарбий қисм
раҳбарияти ва фахрийлар томони-
дан бугунги кунда ёшларни ҳарбий-
ватанпарварлик руҳида тарбиялашда
миллий армиямизнинг ўрни ва роли
ҳақида ҳамда Қуrolли Кучларимиз-
да олиб борилаётган ислохотлар
тўғрисида батафсил маълумотлар
берилди.

Тадбир давомида ўқувчи-ёшлар
ўзларини қизиқтирган саволларига
соҳа мутахассислари томонидан тў-
лиқ жавоб олди.

Якунда эришган ютуқлари билан
тенгдошларига ўрнатилган келаёт-
ган ўқувчи-ёшларга ташаккурнома
ва эсдалик совғалар топширилди.

Капитан Аҳроп САФРАЛИЕВ

✓ SAYYOR QABUL

21

TA MUROJAAT O'Z YECHIMINI TOPDI

Urganch harbiy prokuraturasi tomonidan Tuproqqal'a musiqa maktabi binosida tuman hokimligi bilan hamkorlikda sayyor qabul va bo'sh ish o'rinlari mehnat yarmarkasi o'tkazildi.

Mazkur tadbirga tumandagi tashkilot va idoralardan tegishli soha mutaxassislari jalb qilinib, unda harbiy xizmatchilar, Qurolli Kuchlar xizmatchilari, ularning oila a'zolari, pensioner hamda fuqarolar ishtirok etdi.

Qabulda ishga joylashish, imtiyozli uy-joyga ega bo'lish, sihatgohlarga yo'llanma olish va tadbirkorlik faoliyatini yo'lga qo'yish hamda boshqa masalalarda jami 21 ta murojaat tinglanib, shundan 5 tasi joyida qanoatlantirildi, 9 tasi nazoratga olingan holda

vakolatli tashkilotlarga yuborildi, 7 tasiga esa atroflicha tushuntirishlar berildi.

Shuningdek, ish bilan band bo'lmagan 7 nafar harbiy xizmatchining oila a'zolari ishga joylashish uchun ro'yxatga olinib, tashkilot va muassasalarga yo'llanmalar berildi.

Adliya podpolkovnigi Umidjon NIZAMOV,
Urganch harbiy prokurori

✓ KELAJAGIMIZ EGALARI

OLAM-OLAM ZAVQ OLIB

"Yangi O'zbekiston yoshlari, birlashaylik!" shiori ostida o'tayotgan "Yoshlar oyligi" doirasida Guliston harbiy prokuraturasi, Milliy gvardiyaning Sirdaryo viloyati bo'yicha boshqarmasi, viloyat favqulodda vaziyatlar boshqarmasi, Yoshlar ittifoqi viloyat kengashi bilan hamkorlikda "Rahbar va yoshlar uchrashuvi" tashkil etildi.

Uchrashuv davomida mas'ullar yoshlarning hayotda uchrayotgan muammolari bilan o'rtoqlashib, ularni ijobiy hal qilish yuzasidan tegishli huquqiy maslahatlar berishdi.

Yoshlar Milliy gvardiya Sirdaryo viloyati boshqarmasida harbiy xizmatchilarga yaratilgan shart-sharoitlar bilan tanishib bo'lgach, Guliston shahridagi "Ishga marhamat" monomarkaziga sayohat qilishdi.

Tadbirning ikkinchi qismida yoshlar uchun dala-o'quv maydonida harbiy xizmatchilarning qo'l jangi bo'yicha ko'rgazmali chiqishlari namoyish etildi. Sportning stol tennisi, shaxmat va shashka, arqon tortish, kamondan otish va turnikda tortilish turlari bo'yicha musobaqa tashkillashtirilib, g'oliblar diplom va qimmatbaho esdalik sovg'alar bilan rag'batlantirildi.

Adliya podpolkovnigi Farrux JUMAYEV, Guliston harbiy prokurori

✓ IJTIMOY HIMOYA

IMTIYOZLAR HAQIDA TUSHUNCHALAR BERILDI

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi tomonidan Qurolli Kuchlar tarkibidagi harbiy qism va muassasalar harbiy xizmatchilarining oila a'zolari, ayol harbiy xizmatchilar bilan uchrashuvlar o'tkazib kelinmoqda.

Respublika Harbiy prokuraturasi hamda Mudofaa vazirligi harbiy xizmatchilarning oilalari bilan ishlash bo'yicha mutasaddilari hamkorligida Qashqadaryo viloyatining Qarshi tumanida joylashgan harbiy qismda harbiy xizmatchi va xizmatchi ayollar hamda harbiy

xizmatchilarning turmush o'rtoqlari bilan uchrashuv o'tkazildi.

Uchrashuv davomida harbiy xizmatchilarning imtiyozli ipoteka asosida turarjoy bilan ta'minlanishi, oliy ta'lim muassasasiga kirish uchun farzandiga imtiyozli tavsiyanoma olish tartibi va boshqa masalalar bo'yicha murojaatlari yuzasidan zarur tushuntirishlar berildi.

Tadbir yakunida nogiron farzandi bor harbiy xizmatchining holidan xabar olindi.

Adliya mayori Gulchehraxon TURSUNOVA,
Respublika Harbiy prokurorining
katta yordamchisi

✓ SO'RAGAN EDINGIZ...

HUQUQIY MASLAHAT

Savol: Farzandim kontrakt asosida o'qiydi. Qonunchilikka kiritilgan o'zgartirishlarga ko'ra, endilikda soliq imtiyozlarida yosh chegarasi bo'lmas ekan. Bu qanchalik qonuniy asosga ega?

Ziyoda NIZOMOVA
Sirdaryo viloyati

Javob: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoniga asosan, 2023-yil 1-avgustdan boshlab, soliq to'lovchilar tomonidan yoshidan qat'i nazar, farzandlarining O'zbekiston Respublikasi ta'lim tashkilotlarida ta'lim olishlari uchun yo'naltiriladigan to'lovlar soliq solinmaydigan daromadlar toifasiga kiritilishi belgilandi.

Soliq kodeksining 378-moddasining 16-bandiga asosan, soliq to'lovchi O'zbekiston Respublikasining professional va oliy ta'lim tashkilotlarida ta'lim olish (o'zining, shuningdek yigirma olti yoshga to'lmagan farzandlarining yoki erining (xotinining) ta'lim olishi) uchun to'lov, mazkur imtiyoz soliq to'lovchining professional va oliy ta'lim tashkilotlarida o'qish uchun tijorat banklari tomonidan ajratilgan ta'lim kreditlarini (foizlar bilan) qoplashga yo'naltirilgan daromadlariga nisbatan ham qo'llaniladi.

Savol: Meni ikki yildan ortiq mehnat ta'tiliga yuborishmadi. Ayting-chi, mehnat ta'tiliga chiqolmagan yillarim uchun menga pul kompensatsiyasi to'lab beriladimi?

Islombek QODIROV
Farg'ona viloyati

Javob: O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining 234-moddasiga asosan, har yilgi mehnat ta'tilini pulli kompensatsiya bilan almashtirish, mehnat shartnomasi bekor qilinganda xodimga barcha foydalanilmagan har yilgi asosiy va qo'shimcha mehnat ta'tillari uchun pul kompensatsiyasi to'lab beriladi.

Xodimlarga ish davrida ularning xohishiga ko'ra, har yilgi mehnat ta'tili uchun ushbu kodeksning 217-moddasida belgilangan eng kam davomiyligidan tashqari pulli kompensatsiya to'lanishi mumkin. O'n sakkiz yoshga to'lmagan xodimlarga, I-II guruh nogironligi bo'lgan xodimlarga beriladigan ijtimoiy ta'tillarning barcha turlari, har yilgi uzaytirilgan asosiy mehnat ta'tillaridan, shuningdek 481-483-moddalarida nazarda tutilgan qo'shimcha ta'tillardan asl holda foydalaniladi. Mehnat davrida ularni pulli kompensatsiya bilan almashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

Savol: Harbiy guvohnoma berilishida to'lov miqdori mavjudmi?

Oddiy askar Hasanjon O'RMONOV

Javob: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2002-yil 15-fevraldagi 55-son qarori bilan tasdiqlangan "Harbiy guvohnoma to'g'risida"gi nizomning 6-bandiga asosan, O'zbekiston Respublikasi fuqarosi unga berilgan harbiy guvohnomaning saqlanishi uchun shaxsan javob beradi. Harbiy guvohnoma yaroqsiz holga keltirilganligi yoki uning yo'qotilishiga sabab bo'luvchi ehtiyotsizlik bilan saqlanganlik uchun aybdorlar ma'muriy javobgarlikka tortiladi.

Harbiy xizmatchi harbiy guvohnomani yaroqsiz holga keltirganligi yoki yo'qotganligi uchun intizomiy tartibda javob beradi hamda ushbu nizomning 11-bandiga muvofiq, harbiy guvohnomalar harbiy guvohnoma blanki uchun undirilgan holda takroriy beriladi.

Savollarga MV Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
departamenti yuridik bo'limi boshlig'i adliya
katta leytenanti Nafisaxon SOLIYEVA javob berdi.

Kasb bayramingiz muborak bo'lsin!

O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti Xorazm viloyati kengashi jamoasi 27-iyun — Matbuot va ommaviy axborot vositalari xodimlari kuni munosabati bilan barcha soha vakillari va harbiy jurnalistlarni kasb bayrami bilan chin dildan tabriklaydi. Ularga, eng avvalo, sog'lik-salomatlik, oilalariga tinchlik-xotirjamlik va ijodiy faoliyatlarida ulkan zafarlar yor bo'lishini tilaymiz!

MUDOAAGA KO'MAKLASHUVCHI "VATANPARVAR" TASHKILOTLARIDA

O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotining Qoraqalpog'iston Respublikasi kengashi tasarrufidagi Ellikqal'a tumani o'quv sport-texnika klubi tomonidan yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ularni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Xususan, sportning texnik va amaliy turlarini rivojlantirish, o'sib kelayotgan yosh avlod ma'naviyatini yuksaltirish borasida bir qancha xayrli ishlar amalga oshirilmoqda.

Buning uchun klub jamoasi ayni paytda tumandagi ko'plab davlat va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda ma'naviy yo'nalish va harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi bo'yicha izchil targ'ibot olib bormoqda. Chunki yosh avlodning barkamol shaxs sifatida shakllanishiga ko'maklashishi ushbu tashkilotning ham muhim vazifalaridan biridir.

– Tumanimizdagi o'quv muassasalari, ovul fuqarolar yig'inlarida "Milliy armiyamiz Yangi O'zbekistonning mustahkam qalqonidir!", "Vatanparvarlik – oliy maqsadim!", "Vatan – muqaddas, uni himoya qilish sharaflidir!", "Mardlar qo'riqlaydi Vatanni" kabi qator mavzularda uchrashuv va davra suhbatlari o'tkazib kelinmoqda, – deydi O'STK boshlig'i Sardorbek Xadiyev. – Yoshlar kuni munosabati bilan klub jamoasi tomonidan qator soha vakillari bilan hamkorlikda ko'plab tadbirlar rejasini ishlab chiqilib, amalga oshirilmoqda. Jumladan, maktab o'quvchilarining yozgi ta'til davrida piyoda harakatlanish xavfsizligini ta'minlash, o'quvchilarga yo'l harakati qoidalarini o'rgatish, shuningdek targ'ibot ishlari samaradorligini oshirish, bolalar ishtirokida sodir bo'layotgan yo'l-transport hodisalarining oldini olish maqsadida yozgi oromgohlarda turli tadbirlar tashkil etish yo'lga qo'yildi. Bu orqali o'quvchilar ko'cha va chorrahalarda to'g'ri harakatlanish qoidalarini bilan yana bir bor tanishish imkoniyatiga ega bo'ldi.

Ta'kidlash joizki, klubda "B", "BC" toifali haydovchilar tayyorlash borasida ham yaxshi natijalarga erishilmoqda. Shuningdek yoshlar o'rtasida sportning texnik va amaliy turlarini ommalashtirish ham tashkilot faoliyatining muhim bo'g'ini hisoblanadi. Ayni paytda faoliyat ko'rsatayotgan "Havo miltig'idan o'q otish", "Yozgi biatlon" kabi seksiyalarda o'ttiz nafardan ortiq yosh muntazam shug'ullanib

HAMKORLIKDAGI XAYRLI ISHLAR

kelmoqda. Klub a'zolari turli musobaqalarda ishtirok etib, sovrinli o'rinlarni egallamoqda. Masalan, Nukus shahrida havo miltig'idan o'q otish bo'yicha o'tkazilgan Qoraqalpog'iston Respublikasi musobaqasida ellikqal'alik sportchi yoshlar faxrii 2-o'rinni egalladi.

Ayni paytda bugungi kun talabidan kelib chiqqan holda, yoshlarning mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasblarga o'qitish borasida

klubda bir qancha amaliy ishlar bajarilmoqda. Tumandagi "Yoshlar daftari"ga kiritilgan 20 nafar yoshni o'z ichiga olgan o'quvchilar guruhlarini shakllantirilib, ular bilan "BC" toifali haydovchilik kurslarida dars mashg'ulotlari olib borilmoqda. Buning uchun tajribali o'qituvchi va amaliy boshqarishni o'rgatuvchi-ustalar o'z kasb mahoratlarini bo'lajak haydovchilarga qunt bilan o'rgatmoqda.

ОФТОБ УРИШИДАН САҚЛАНИНГ

Ёз ўзининг бетакрор таровати билан инсонга хуш ёқади. Бу фаслда кўпчилик табиат қўйнида, оромбахш сув ҳавзалари бўйида ёқимли ҳордиқ чиқаришни истайди. Табиийки, кўпчилик бундай ҳолларда бошланг юради ёки чиникиш мақсадида ўзини офтоб нурида тоблайдилар. Очиқ танали ва бошланг одамда қуёш нурунинг тик тушиши оқибатида бадани ҳаддан ташқари қизиби кетиши кузатилади. Бундай ҳолат иссиқ жойларда ишлаш, узоқ вақт мобайнида ҳаво ўтказмайдиган кийим кийиб юриш натижасида ҳам рўй беради. Бир сўз билан айтганда, офтоб уриши ёки иссиқ элтиши натижасида ташқи муҳитнинг юқори ҳарорати таъсирида организмда сув ва минерал тузлар алмашинуви мутаносиблигининг бузилиши кузатилади.

Одатда, инсон танасида жисмоний ҳаракат натижасида иссиқлик ҳосил бўлиб, ўртача оғирликдаги меҳнат билан шуғулланганда соатига 300 килокалория, оғир меҳнат билан шуғулланганда эса соатига 600 килокалория ва ундан кўпроқ энергия ишлаб чиқаради. Соғлом одам танаси ўзгариб турадиган ташқи муҳит ҳароратига яхши мослашади. Ҳаракат натижасида инсон терлайди, тери юзасида сувнинг буғланиши танани совитади ва тана ҳароратининг бир маромда турғун сақланиши таъминланади. Ҳаддан ташқари терлаш сабабли инсон бир кун мобайнида тери орқали 10 литргача сув йўқотиши мумкин. Ушбу ҳолат илмий тилда терморегуляция, яъни танадаги ҳароратни бошқариш дейилади. Ҳаддан ташқари қизиби кетиш ва терлаш оқибатида тана бироз сувсизланади, 2 соат мобайнида танадан 10 граммгача натрий хлорид тузи чиқиб кетади.

Ёзнинг иссиқ кунларида ўз вақтида овқатланмаслик, танада ҳосил бўлган чанқоқлик хиссини вақтида қондирмаслик натижасида қон қуюқлашади, минерал тузларнинг одатдаги мутаносиблиги ўзгаради ва марказий асаб тизимининг турли бўлимлари фаолияти бузилишига олиб келади, бунинг оқибатида одамни иссиқ элитади. Бунинг тўқималар, айниқса бош миёда кислород етишмаслиги сабабли одамнинг тез-тез хомуш тортиши ва бошқа аломатлардан ҳам билса бўлади.

Шуни алоҳида қайд этиш жоизки, куннинг иссиқ вақтларида ҳаво ҳарорати 37°C ва ундан юқори бўлганда очиқ ҳавода ишлаш ва машқлар билан шуғулланиш, узоқ вақт мобайнида ҳаво ўтказмайдиган, фаслга мос бўлмаган кийим кийиб юриш натижасида ҳам танада терморегуляция жараёни бузилади.

Офтоб урган ёки иссиқ элитган одамда оғиз қуриши, чанқаш, лоҳаслик каби бирламчи белгилар пайдо бўлиб, боши

оғрийди ва айланади, қулоқлари шанғиллайди, қорин мушаклари тиришиб-тортишади, тана ҳарорати 38-40°C даражагача кўтарилади. Оғир ҳолатларда кўнгил айниш ва қайт қилиш, баъзан эса алаҳсираш, ҳушдан кетиш кузатилади. Бундай ҳолларда беморнинг кўз қорачиқлари кенгайди, нафас олиши тезлашади, томир уриш сони ва мароми бир дақиқада 140-160 (меъёрда 70-72) гача етиши мумкин. Оғир ҳолларда эса ҳаётини муҳим бўлган марказларнинг ишдан чиқиши туфайли ўлим юз бериш хавфи ҳам бор.

Иссиқ ёки офтоб урганда беморни салқин жойга олиб ўтиб, горизонтал ҳолатда ётқизиш, кийим-бошини бутунлай ечиш, бошига совуқ компресс қўйиб, баданини совуқ сувда ҳўлланган сочиқ билан артиш ва кўпроқ суюқлик ичириш зарур бўлади. Оққанд ва ош тузи қўшилган газланган сувни ичириш беморнинг аҳволини анча яхшилаб, юрак фаолияти ва нафас олишини мўътадиллаштиради. Бемор ҳушини йўқотса, нашатир спиртини ҳидлатиб, уни ҳушига келтириш ва тезда тиббиёт пунктига етказиш талаб этилади.

Шуни унутмаслик зарурки, қизган ва қизарган терига спирт ёки ароқ суртиш асло мумкин эмас. Чунки у теригаги майда тешикчаларнинг оғзи беркилиб қолиши, тери юзасининг қуйишига олиб келади ва танадаги иссиқликнинг ташқарига чиқишига тўсқинлик қилади. Натижада организм қаттиқ қизиби «димланади», нафас олиш жараёни қийинлашади, ҳатто юрак фаолияти тўсатдан бузилиб, тўхтаб қолиши ҳам мумкин. Юрак ва қон томирлардаги ўзгаришлар жароҳат олган заҳоти бир неча дақиқа ўтгач намоён бўлишини асло унутмаслик лозим.

Шундай ҳолатларда заруратга қараб беморга сунъий нафас олдириш, юрагини тўғридан-тўғри уқалаш усуллари қўллаш учун ҳар ким ўзини руҳан, маънан ва жисмонан тайёрлаши шарт. Агарда беморда сув ичишдан воз кечиш, тез-тез қайт қилиш, шунингдек ҳолдан тойиб эс-ҳушини йўқотиш каби кескин ўзгариш ҳолатлари кузатилса, тез тиббий ёрдам кўрсатиш хизматига зудлик билан мурожаат этиш лозим.

Хуллас, офтоб урган ёки иссиқ элитган одамнинг умумий аҳволини диққат билан кузатиш, асло лоқайд бўлмаслик, шошилиш, зарур тиббий ёрдам кўрсатиш беморнинг бош миёна ва бошқа аъзолари меъёрий фаолиятининг бузилмаслигига олиб келади. Қолаверса, энг аввало, очиқ жойда ишлаганда, дала-ўқув машқлари, ички хизматни ўташ ҳамда кенг дала, тоғ, дарё, кўл бўйига борганда енгил, ҳавони яхши ўтказадиган кийим кийиш, бошини офтобдан сақлаш лозим бўлади.

Офтоб уришидан сақланиш учун иссиқ шароитда оғир, жисмоний машқлар қилмаслик, ҳаво ҳарорати 37°C дан ошганда зўриқиб ишламаслик керак. Шахсий таркибни жанговар ва жисмоний дала машқларини ўташ олдидан тиббий кўрикдан ўтказиш ва керакли кўрсатмалар бериш, машқ майдонига чиқиш ва машқ давомида 10-15 дақиқа тик қуёш нуридан ҳимояланган жойда дам олишига рухсат бериш ҳамда машғулотдан сўнг ҳарбий шаҳарча ва ўқув майдонларида душ қабул қилишга шароит яратиш керак.

Бундан ташқари, ҳар бир ҳарбий хизматчи сув ичиш тартибига қатъий риоя қилиши, яъни 4,0-4,5 л.гача қайнаган сув ичиши ва овқатланишда кўп калорияли таомни куннинг салқин вақтларида истеъмол қилиши тавсия этилади. Чанқашга сабрли бўлиш керак, деган фикр мутлақо нотўғри ҳисобланади. Суюқ қилиб дамланган чой, мева ва бошқа салқин ичимликларни ҳар 1-2 соатда 1-2 стакандан истеъмол қилиш организмда сув, минерал тузлар, умуман, суюқликнинг зарур миқдордаги мувозанати ва мутаносиблиги сақланиб турилишини таъминлайди.

Тиббиёт ходимлари томонидан шахсий таркибга офтоб ёки иссиқ уришидан сақланиш тўғрисида ҳамда жабрланувчи биринчи ёрдам кўрсатиш бўйича суҳбатлар ташкил қилиш яхши самара беради.

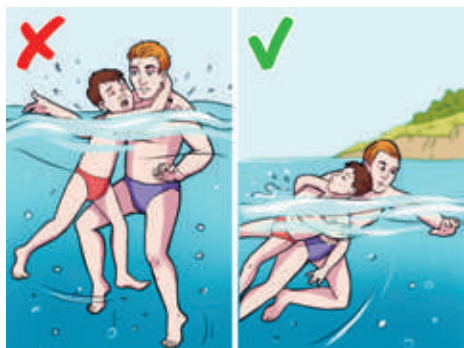
Б. АХМЕДОВ,
Мудеофаа вазирлиги
Санитария-эпидемиология
назорати маркази
врач-мутахассиси

✓ HUSHYORLIK

СУВДА ЧЎКИШДАН ОГОҲ БЎЛИНГ!

Таҳлилий маълумотларга кўра, Ўзбекистонда фақатгина 2022 йилнинг ёз мавсуми давомида 142 нафар фуқаро турли сув ҳавзаларида чўмилиш вақтида ҳар хил сабаблар туфайли сувда чўкиб кетган. Чўкканларнинг 45,3 фоизини эса вояга етмаганлар ташкил этган.

Ўзбекистон шароитида ёз мавсумида ҳаво ҳарорати кескин исиб кетиши барчани соя-салқин табиат қўйнига ва сув ҳавзаларида чўмилиш, мароқли дам олишга чорлайди. Ушбу шароитда аксарият инсонлар хавфсизлик қоидаларини унутган ҳолда, чўмилиш учун тақиқланган ва жиҳозланмаган сув ҳавзаларида чўмилиши натижасида чўкиш билан боғлиқ мудҳиш ҳодисалар содир бўлади. Бундай фожиага асосан ота-оналар, катталар томонидан назорат бўшаштирилгани, фуқаролар орасида тушунтириш ишлари қониқарсиз олиб борилаётгани, шунингдек фуқароларнинг суза олмасликлари ҳам сабаб бўлади.

Сув ҳавзаларида чўмилиш масаласида доимо ҳушёр бўлиш чўкиш билан боғлиқ мудҳиш ҳолатларнинг олдини олади. Очиқ сув ҳавзаларида сузишда албатта сувнинг чуқурлиги билан бирга, оқим тезлигини ҳам эътиборга олиш лозим. Оқим тезлиги дақиқасига 10 метрдан ошмаслиги зарур. Сув ҳавзаларида чўмилиш вақти 5 дақиқадан 25-30 дақиқагача давом этиши мумкин, агар сувнинг ҳарорати +16 дан паст бўлса, чўмилмаслик лозим.

Шуни эслатиб ўтиш зарурки, фақат кутқарув хизмати бўлган жойлардагина чўмилишга рухсат этилади. Шунда бахтсиз ҳодиса юз берса,

яъни бирор бир одам чўкса, кутқарув хизмати тезда ёрдамга келади. Чўмилиш жойини чеклайдиган, кўприб оқаётган сувга шўнғиш мумкин эмас. Агар ниҳоятда чарчаган, сувда узоқ вақт қолиб кетган ёки қорни оч бўлса, шунингдек спиртли ичимлик истеъмол қилинганда, чанқоқ, касаллик сизни безовта қилаётган вақтларда чўмилиш қатъий тақиқланади.

Чўкаётган одамни сувдан олиб чиқиш ҳам катта маҳорат талаб этади. Бунда бир неча кутқариш усуллари мавжуд. Улардан бири – чўкаётган кишига орқа томонидан сузиб яқинлашиш, сочи ва қўлтиғи остидан ушлаб, юзини тепага қаратиб, ўзини гирига ушлаб олишга йўл қўймаган ҳолда қирғоққа қараб сузиш керак. Ҳаракат усулларида яна бири жабрланувчининг чангак қучоғидан ушлаб олишдир.

Биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш эса жабрланувчининг аҳволига боғлиқ. Агар у ҳушида бўлиб, юрак фаолияти ва нафас олиши сақланган бўлса, унинг бошини пастга эгган ҳолда қуруқ қия жойга ётқизиш ва шундан кейин ечинтириб, ҳўл ёки қуруқ сочиқ билан артиш керак. Иккинчиси билан унга иссиқ ичимлик

(чай, қавҳа бериш мумкин) ичириб, иссиқ кўрпа билан ўраш ва дам олдириш талаб қилинади.

Айтиб ўтиш керак, айрим инсонлар сув ҳавзаларига спиртли ичимликлар ичиб келишади. Маълумки, спиртли ичимликларни меъёридан ортиқ истеъмол қилиш туфайли инсон танасини бошқара олмай қолади ва натижада чўкиш каби мудҳиш ҳолатлар юз беради. Юқорида таъкидлаб ўтилганидек, чўмилиш борасида ҳушёр бўлиш киши саломатлиги ва хавфсизлигининг гаровидир. Шундай экан, юртимизда мавжуд чўмилиш ҳавзаларидан фойдаланганда ҳушёр бўлиш, бу борада маълум қоидаларга риоя этиш ҳамда фарзандларимизнинг тақиқланган жойларда чўмилмаслигини назорат қилиш ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Шуни ёдда тутингки, ҳар бир инсон сузишни билиши лозим! Аммо сузиш билан сузишни билиш ўртасида фарқ бор. Нега? Чунки сузувчи сузиш қоидаларига риоя этмас экан, у сузишни билмаган киши билан баробардир. Сузишни билган инсон, аввало, сузиш қоидаларига, сувда ўзини тутиш, ўзига ва ўзига экстремал вазиятда ёрдам бера оладиган инсонгагина хосдир.

Соҳиб ФАТТОВЕВ,
Мудеофаа вазирлиги
хуқуқбузарликлар
профилактикаси бўлими
бош мутахассиси

«ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ, БИРЛАШАЙЛИК!»

«Ёшлар ойлиги» доирасида «Янги Ўзбекистон ёшлари, бирлашайлик!» шиори остида ўтказилаётган «Қўмондон ва ёшлар», «Раҳбар ва ёшлар» учрашувлари кўтаринки руҳда ўтказиб келинмоқда.

Марказий ҳарбий округ кўшинлари қўмондони полковник Фаррух Зиябаевнинг навбатдаги учрашуви Жиззах вилоятининг олис ҳудудларидан бири бўлган Арнасой туманида ўтказилди. Арнасой тумани ҳокими Хуршид Алимардонов ҳамроҳлигида самимий ва кўтаринки кайфиятда ўтган учрашувда давлатимиз раҳбари томонидан ёшларга берилаётган эътибор, имтиёз ва имкониятлар ҳақида гапирилди.

Қўмондоннинг Қуролли Кучларимиз сафларида хизмат қилиш ва олий ҳарбий таълим муассасаларида таҳсил олиш тартиби тўғрисида берган маълумотлари ёшларда катта қизиқиш уйғотди. Ёшларнинг ҳарбий соҳага оид савол ва мурожаатлари атрофлича ўрганиб чиқилди ва тегишли мутахассислар томонидан тўлиқ тушунчалар бериб ўтилди.

Учрашув якунида Арнасой, Дўстлик, Мирзачўл ҳамда Пахтакор туманларидаги умумтаълим мактабларида ташкил этилган «Ватан таянчи» болалар ва ўсмирлар ҳарбий-ватанпарварлик ҳаракатининг аъзоларига ҳаракатнинг имтиёзли тавсияномалари тантанали топширилди. Шунингдек,

«Ёшлар дафтари»га киритилган туман ёшларининг сафарбарлик чақируви резерви хизмат бадали, ҳайдовчилик ўқув курслари ҳамда турли ижтимоий ҳимоя ва бандликка кўмаклашувчи субсидия асосидаги ваучерлар маҳаллалардаги ёшлар етакчиларига тақдим этилди.

Учрашувдан сўнг ташкил этилган ҳарбий-ватанпарварлик фестивалида ҳарбий хизматчиларнинг қўл жанги ва Фахрий қоровулнинг саф чиқишлари ҳамда ҳарбий оркестр жамоаларининг она Ватанни тараннум этувчи куй-қўшиқлари тадбир иштирокчиларига чинакам байрамона кайфият улашди.

Марказий ҳарбий округ матбуот хизмати

✓ E'TIROF

МУВАФФАҚИЯТ

ЁР БЎЛСИН!

Мактабларда ўқув йилининг якуни хушхабарларга бой бўлди. Жуда кўп сонли ҳарбий хизматчиларнинг фарзандлари мактабни олтин медалга тамомлагани ҳақида эшитдик. Бу қувончли хабардан бошимиз кўкка етди.

Ҳа, ҳарбий оилаларда камол топаётган фарзандлар илм-фанда, спортда, санъатда, қўйингки, барча соҳаларда етакчи ва шу фазилатлари билан тенгдошларига ўрнак бўлмоқда.

Подполковник Сардорбек Вапаевнинг фарзанди Мираброр Ражабов ҳам шундай иқтидорли ўсмирлардан бири. У Сурхондарё вилоятининг Денов шаҳридаги 74-умумтаълим мактабида таҳсил олади. Билимли ва тил ўрганишга иштиёқи баланд қаҳрамонимиз айни вақтда Туркиянинг Истанбул шаҳрида инглиз тили бўйича ўтказилаётган халқаро фан олимпиадасида иштирок этиб, Ватанимиз шарафини ҳимоя қилмоқда.

Биз Мираброр ва унинг онаси Хулкар опа билан улар Истанбулга кетиши олдидан телефон орқали боғландик.

– Жуда ҳаяжонланяпман. Лекин қўрқаётганим йўқ, – дейди Мираброр Ражабов. – Биламан, осон бўлмайди. Мусобақада турли давлатлардан келган энг кучли болалар билан беллашамиз. Мен ғолиб бўлишни мақсад

қилганман. Қолаверса, ота-онам ва устозим менга ишонч билдирапти. Уларнинг ишончини ёруғ юз билан оқлаш учун интиламан.

– Мираброр 5 ёшидан инглиз тилини ўрганиб келади, – дейди онаси Хулкар Рўзметова. – Энг яхши устозлардан сабоқ олди. Устозлари унинг тиришқоқлиги, билимга чанқоқлигини эътироф этишади. Фарзанд ҳақида яхши гап ва мақтов эшитиш ёқимли. Ҳар бир ота-она шундай шарафга эришсин, илоҳим.

Фурсатдан фойдаланиб, Мираброр Ражабовга халқаро мусобақада омад ва муваффақиятлар ёр бўлишини тилаб қоламиз.

Подполковник
Гулнора
ҲОЖИМУРОВА

@Vatanparvargazetasi_bot
“Vatanparvar” birlashgan tahririyati
bilan bog'lanish uchun telegram bot

SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI

VATANPARVAR MUASSIS ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI MUDOFAA VAZIRLIGI www.mudofaa.uz	Tahririyat kengashi: general-mayor Hamdam Qarshiyev polkovnik Otabek Yuldashev polkovnik Alisher Boboxonov Maqsud Abilov Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin. Gazeta Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – “Vatanparvar” birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.	Bosh muharrir: podpolkovnik Ahror Ochilov ISSN 2010-5541 Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan. Telefonlar: kotibiyat: 71 260-36-50 buxgalteriya: 71 260-35-20 yuridik bo'lim: 71 260-29-41 faks: 71 260-32-29	Navbatchi: podpolkovnik Gulnora Hojimurodova Sahifalovchi: Dilnoza Meliqo'ziyeva Musahhih: Sayyora Mirzayeva Buyurtma: G-0605 Hajmi: 6 bosma taboq Bichimi: A3 Adadi: 33 656 nusxa Bosishga topshirish vaqti: 14:00 Topshirildi: 14:30 Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmilashrtirgan tashkilot javobgar. Gazetaning poligrafik jihatdan sifatli chop etilishiga “O'zbekiston” NMIU mas'ul.	Gazetaning navbatdagi soni chorshanba kuni chiqadi. Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqqa boshlagan. Nashr ko'rsatkichi: 114. Bahosi: kelishilgan narxda. “O'zbekiston” nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy. 1 2 3 4 5 6 Manzilimiz: 100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.
--	--	---	---	---